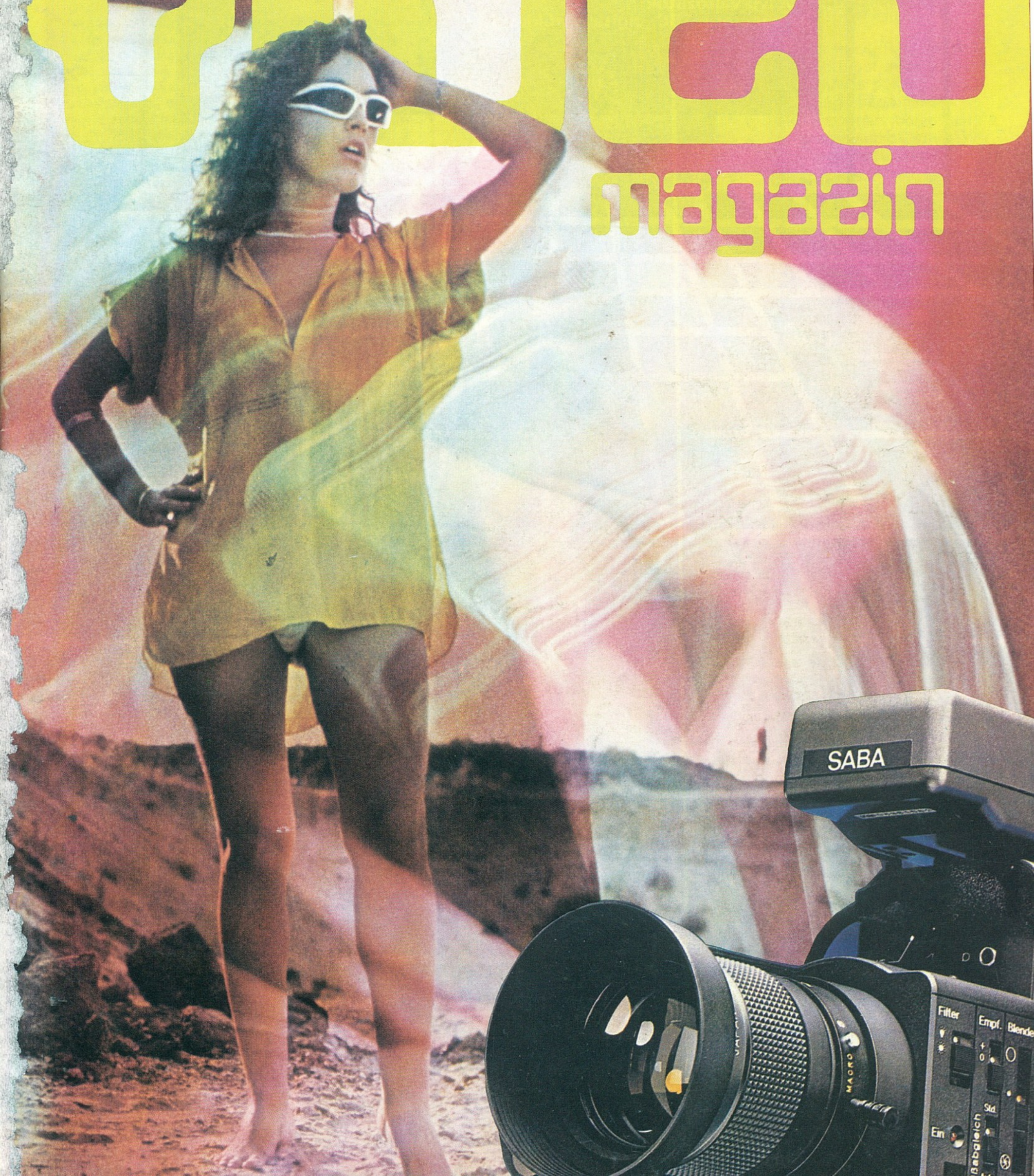
ötlet

video magazin

1986. május
Ára: 24 Ft



SZÁMALK

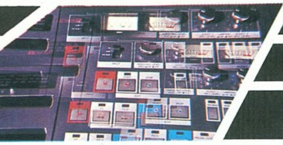
Oktató, Reklám, Referencia

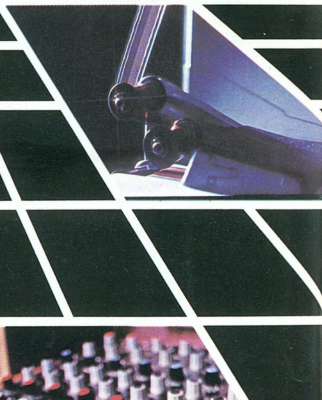
Műsorgyártás U-matic HIGH-BAND, LOW-BAND, professzionális VHS, B-mac formátumban, filmátírás 16, 16/2 és 35 mm-es filmekről, hangfelvétel, hangosítás, idegen nyelvű változatok! Framestore, TBC, digitális trükkök!

SZÁMALK VIDEO STÚDIÓ
Bp. XI., Szakasits Á. út 68.
Tel.: 853-111/106, 215
Tx.: 22-4498















SZÁMALK VIDEO

1986.
május

ötlet video magazin

Kedves Olvasó!

Egy világméretű változás korában élünk, amit tömegkommunikációs forradalomnak neveznek. A forradalom itt vívja körülöttünk diadalmas — bár néha pirruszi — győzelmeit, ha akarjuk, ha nem. Úgy tűnik, mint minden rohamos átalakulásban, ezúttal is csak két dolgot lehet tenni: jó szoros kötéssel szemünkön védekezni, s nem is napról napra, hanem percről percre lemaradni — vagy megkísérelni, nyomába szegődni a feltartóztathatatlannak.

A fizikától kölcsönzött közhely: minden mindennel összefügg, a tömegkommunikációban is érvényes. Nem lehet szétválasztani az otthonokban napjainkban valóban tömegesen elterjedő videókat a kábeltelevíziózástól, a műholdas tévéadástól, a számítógépek általános használatától, a helyi körzeti televíziózástól. Vagy ha mégis megpróbáljuk, úgy járunk, mint egy nagyobb vasútállomásunk dolgozói: míg kinn a jelzőlámpák java része petróleummal világít, benn az irodában számítógép működik. Forradalom zajlik e hazában: a mikroelektronika fejlesztését, ha megkésve is, de kormányprogram írja elő — viszont nemhogy telefonvonalon lehetne központi számítógépbe csatlakozni komputerünkkel, még vonal sincs (s valami érthetetlen pesszimizmus azt sugallja: előbb fogok én a Holdon sétálni, mint egy XX. századi főváros belterületén telefont kapni). Közvetlen műsorszóró műholdak rövidesen beszórnak bennünket, vételükhöz csak két feltétel hiányzik: 1. antenna, 2. a környező országokból közösen fellőtt műhold, hiszen hovatovább anakronizmus a földi adóállomások fejlesztése. Terjed a kábeltelevíziózás is — csak az a baj, hogy nem felismerve a lehetőségeket, kevés kivétellel nálunk kizárólag a (mégoly rokonszenves) tanácselnök, meg a vízművek (mégoly rokonszenves) embere mosolyoghat a képernyőről, s filmet — uram bocsá! —, reklámot nem sugároznak.

S a hírlapíró persze képzeleg. Ha ő Állam Bácsi lenne (mondja Móricka stílusában), akkor egy nagyot gondolna, s hókusz-pókusz, csiribá-csiribu, megszüntetné az országba saját használatra behozott legfejlettebb technikai termékek (számítógép, video stb.) vámolását. Előtte persze tanulmányt készíttetne, mérjék fel arra hivatottak, vajon mi hoz hosszabb távon nagyobb jövedelmet az országnak: az a pénz, ami ezen termékek vámolásából befolyik, vagy az a közvetettebb módon megjelenő haszon, ami abból származik, hogy sokkal több családban használhatnak csúcstechnikát, s teszem azt a számítógép már hazulról ismerős lesz a gyereknek, mire iskolába megy.

Ezek persze amolyan Móricka-féle gondolatok csupán.



„És ne feledjük el, hogy a félvezetőipar adta a kezünkbe a bélyeg nagyságú képérzékelő elemet, amely helyettesíti a törékeny vackot, aminek képfelvevőcső a neve."
2. oldal

„. . . a 945 márkáért kapható Sharp csak egy hellyel szorult hátrább egy 2200 márkás (!) JVC mögé."
6. oldal

„Ellenpélda: ismerősömre az NSZK-ban csak Pal-normás videomagnót sóztak. A bécsi Herlango bolthálózatban a gépet ráfizetéssel kicserélték Pal—Secam normájúra."
9. oldal

„Következő filmajánlatunkat 18 éven aluliaknak nem ajánljuk! A cím és a kép is sikamlós történetet ígér, ám ebben a filmben mégsem a szex a főszereplő."
11. oldal

„A bennfentesek szerint, a hazai videoalvilágban nem egyetlen maffiafőnök létezik, hanem sok kisebb videokirály."
25. oldal

Az Ötlet hetilap magazinja
Felelős szerkesztő: ERDŐS ÁKOS
Szerkesztő: BÍRÓ ZOLTÁN
Tervező szerkesztő: KERÉK ANTAL
Szerkesztőség: Budapest XIII., Jász utca 103—105.
Levélcím: Budapest 1986
Telefon: 203-803, 203-804
Telex: 22-7363

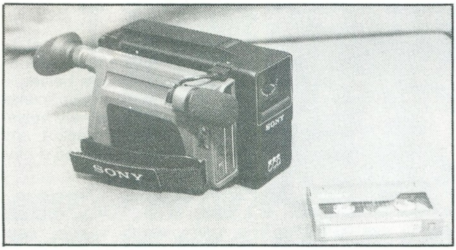
Kiadja az Ifjúsági Lap- és Könyvkiadó Vállalat
Felelős kiadó: *dr. Petrus György* igazgató
Kiadóhivatal, Budapest VI., Révay u. 16.

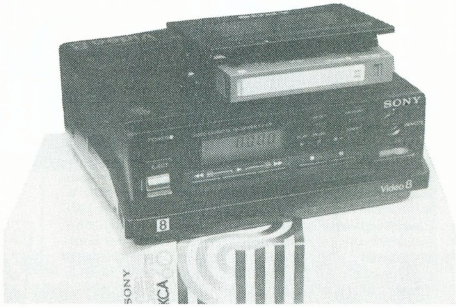
Szikra Lapnyomda, Budapest 86—3168
Felelős vezető: *Csöndes Zoltán* vezérigazgató
Terjeszti a Magyar Posta

Illusztrációk: *Kaiser Ottó*
Fotók: *Geszti Anna*
HU ISSN 0237—5141

Rövidebbek lettünk egy ékezettel. Első számunkban mindenütt videót írtunk, gondolván, miként a „foto"-ból fotó, a „radio"-ból rádió lett a magyar nyelvben, honosítsuk ezt a szót is. Mégis igazat kell adnunk néhány bírálójuknak: az MTA állásfoglalása szerint a „video" a helyes. S a szabál, az szabál . . .

Nyolc milliméteres video





Köztudott, hogy az amatőr és félprofesszionális képmagnózásban három, egymástól lényegesen eltérő kazettás rendszer terjedt el széles körben a világon. (A negyedik, a Grundig cég által kifejlesztett Video 2000 rendszer mind egyikkel szemben rendelkezett valamilyen előnnyel, de sajnos a japán tömeggyártással szemben nem bizonyult életképesnek.) Így minden valamirevaló videostúdióban készenlétben kell tartani háromféle képmagnót a videoanyagok lejátszása, átjátszása és összeállítása érdekében. Még az amatőrök körében is előfordul, hogy egy gép és egy hozzá nem való kazetta találkozik.

Mint tudjuk, az első kazettás rendszer a Sony által szerkesztett U-matic (ju-matik) volt a hetvenes évek elején. E félprofesszionális formátum otthoni videózás céljára szánt olcsóbb és persze minőség tekintetében is szerényebb változataként született meg a Betamax (ugyancsak a Sony a szülőatyja) és vele nagyjából egy időben a VHS (Video Home System). Mindez tíz éve történt. A helyzetet csak bonyolította az, hogy egyéb kazettás formátumok is forgalomban voltak, nem is szólva a sokféle szalagos képmagnórendszerről.

Mind a gyártók, mind a felhasználók szempontjából értelmetlen és hátrányos ez a sokféleség, ezért lépéseket tettek az egységesítés felé. Elég hosszú idő után született megegyezés, de páratlan sikerrel: a világ vezető elektronikai vállalatai — több mint százan — csatlakoztak hozzá. Így született meg a nyolc milliméteres video — papíron. Mert ahhoz, hogy valóság legyen belőle, nem kevés erőfeszítést kellett tenniük a konstruktőröknek. És ne feledjük el, hogy a félvezetőipar adta a kezükbe a bélyeg nagyságú képérzékelő elemet, amely helyettesíti a videokamerában azt a hosszúkás — hengeres — törékeny vacakot, aminek képfelvevőcső a neve.

Így a konkurencia egészséges mederbe terelődött, mert ezek után a gyártók azon versengenek, hogy a nyolc milliméteres, egységes formátumban hozzanak piacra minél jobb készülékeket. Hírek szerint máris ez történik: a Matsushita újabb, tökéletesebb (és feltehetőleg kisebb, könnyebb és olcsóbb) 8 mm-es gépet fejleszt ki, mint a jelenleg forgalomban levő Sony V 8. De ne vágjunk a dolgok elébe.

Múlt év őszén jelent meg a nyugat-európai piacon a Sony kompakt, kamerával egybeépített nyolc milliméteres PAL-rendszerű képmagnója. Súlya 2,6 kg, méretei: 126 × 190 × 350 mm. A sokat emlegetett nyolc milliméteres videokazetta nagyjából akkora, mint egy kompakt hangkazetta, csak valamivel vastagabb a széles szalag miatt: 95 × 62,5 × 15 mm. Maximális játékideje 120 perc (!), amit várhatóan még tovább növelnek majd.



A felvétel rendszere helikális, tehát itt is forgó fejdobba épített videofejek készítik a felvételt, amely sűrű ferde sávok alakjában kerül a szalagra. Míg azonban a sávok szélessége a VHS-rendszerű felvételnél 49 mikron, ezúttal mindössze 34,4 mikron. A videojelek mellett ráadásul kétcsatornás (vagy sztereó) hang is kerül a szalagra, méghozzá Hi-Fi minőségben, amit a fejdobba épített hangfejek rögzítenek. A fej szalaghoz viszonyított relatív sebessége 3,12 m/s, ami majd százszorosa a kazettás deckek 4,75 cm/s-os vánszorgásának — így nem kunszt jó felvételt készíteni, szóval ez a gép hangmagnónak sem utolsó. Igaz, a kazetta nálunk egyelőre drága,

1200 Ft a bizományiban, de reméljük, ez csak az „újdonság varázsa".

A képmagnó alkalmas mindarra, amire általában egy hordozható gép. A monitoron való visszanézéshez a kábelt az RF-modulátorhoz kell csatlakoztatni, amely apróka doboz a gép alján, a Hi-Fi hang teljes élvezetéhez külön erősítőre és hangfalakra van szükség.

A kamera CCD (Charge-coupled Device) félvezetős képérzékelővel működik, ami a kis súly és kis helyigény mellett azzal az előnnyel is rendelkezik, hogy szinte alig lehet tönkretenni, szemben a felvevőcsövek fényérzékelő rétegével, amelyet a túl erős fény könnyen beégethet. A kamera által szolgáltatott videojel jellemzői nem egyértelműek, de szemre igen szép képet ad még rossz, kevert világítás mellett is. A jel/zaj viszony 40 dB körül lehet.

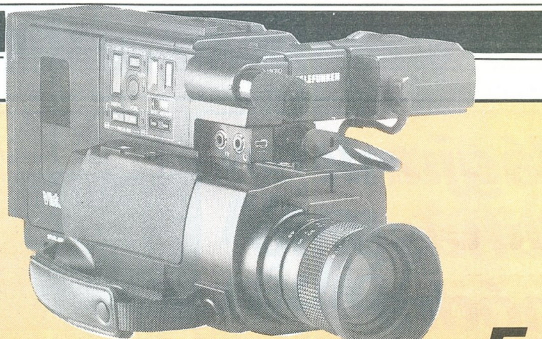
A V 8 készülékhez kifejlesztettek egy editáló (szerkesztő) pultot is, aminek a segítségével egy másik gépen kényelmesen összeállíthatjuk műsorunkat a V 8 kazettájának anyagából. Ez lehet akár U-matic, Beta vagy VHS is.

A műszaki részletekre egyszer még visszatérünk, helyette most nézzük, milyen sikerre számíthat ez a készülék a felhasználók körében.

Bizonyos, hogy a kis méret, könnyű kezelhetőség stb. csak akkor érvényesül igazán, ha tömeges elterjedése várható. Ez nemcsak azt jelenti, hogy nyolc milliméteres kazettánkat sok helyen le tudjuk majd játszani, és ilyen formátumban sok konzervanyag lesz forgalomban, hanem azt is, hogy lesz-e megfelelő háttértámogatás ehhez: kazettaellátás, szerviz, editálási lehetőség — és milyen áron?

Mint említettük, a kazetta pillanatnyilag drága. A gép ára mintegy 1400 dollár (Ausztriában kb. 30 000 schilling). Egyébként több változatban hozta forgalomba a Sony a készüléket, amelyek közt van egészen egyszerű, fix objektívvel ellátott, fényképezőgépnél alig nagyobb méretű és asztali, főleg Hi-Fi-rajongók számára készült gép.

Figyelembe véve a VHS hazai elterjedtségét és világpiaci előretörését, azt mondhatjuk, hogy a nyolc milliméteres video pillanatnyilag még nem fenyegeti. El kell telnie egy-két évnek, amig a „nyolcas" bebizonyítja erényeit és a felhasználók széles körben megkedvelik.



Egy a sok közül

Íme egy videomovie, amely VHS-C kazettával dolgozik. A „Videomovie 890" típusú Telefunken készülékhez nagyon sok hasonló fut ITT, Saba, JVC, Canon, Olympus, Dual, Blaupunkt stb. márkanevek alatt, amiből azt a következtetést lehet levonni, hogy ezúttal is egy alapkonstrukció különféle ruhába öltöztetéséről van szó. Ez teljességgel érthető, mivel egy ilyen készülék kifejlesztése, valamint a sorozatgyártás beindítása tetemes összegbe kerül. A burkolat jelentéktelen módosítása viszont nemigen jelent gondot, és így saját neve alatt hozhatja forgalomba minden vállalat, amelyik a licencet megvásárolja.

Most, a nyolc milliméteres video megjelenése után már nehéz azt mondani, hogy az ilyen kompakt rendszereké a jövő. De nézzük a részleteket . . .

A kamerarész félcolos szatikon felvevőcsővel működik, ami nem túl érzékeny a környezeti hatásokra, viszont meglehetősen érzékeny és jó a felbontása, ezért kiválóan alkalmas egy ilyen amatőröknek szánt készülékben. Az egycsöves, színes képfelvevőcsövekben elöl egy piros-kék-zöld sávokból álló, függőleges színsávszűrő rendszer van. Elsősorban ez határozza meg a cső színvisszaadó képességét és felbontását. A színcsíkok optikai tulajdonságai főleg a színvisszaadásért, míg a színsávhármasok sűrűsége a felbontásért felelős. Az objektív nagy fényerejű (1:1,2) és a képfelvevőcsőhöz való pontos optikai illesztés miatt nem cserélhető, ami nem válik előnyére. Maga az objektív varió, de az átfogása csak hatszoros (8–48 mm), ami néha kevésnek bizonyulhat. Variózni lehet kézzel, de az egyenletesebb mozgás miatt a motorral is működtethető. Az a tapasztalat azonban, hogy a zoommotor mind elektromosan, mind akusztikusan zavarja a kamerába épített mikrofont, ami különben sem alkalmas minőségi hangfelvételek készítésére. Az objektíven makro-beállítás is lehetséges, különlegesen közeli felvételek készítésére, pár centiméter távolságból.

Kameránk elektronikus keresővel van felszerelve, ami több funkciót is ellát egyidejűleg. Készenléti állapot, felvétel, megvilágítás, fényérzékenység (blende), fehéregyensúly, kimerülőben lévő telep, végéhez közeledő szalag jelzése, egyaránt megjelenik adott esetben a keresőben. A felvett anyagot monitor hiányában a kereső segítségével fekete-fehérben ellenőrizhetjük a helyszínen. Végül a kereső hibátlan képe meglehetős biztonsággal jelzi az egész kamera megfelelő működését és jó beállítását. A kereső helyzete tág határok között változtatható, és így könnyedén beállíthatjuk az éppen megfelelő módon. A kamera magas és alacsony állásaiban is kényelmesen nézhetjük a keresőt.

Automatikus blendebeállítás gondoskodik arról, hogy a felvevőbe jutó fénymennyiség mindig optimális legyen a felvételi fényviszonyok változásai közepette is. Ugyanakkor ki lehet kapcsolni az automatikát, hogy egyéni elképzeléseknek megfelelő világítási effektusokat valósítsunk meg. A blende adott helyzetben rögzíthető egy gombnyomással rövid időre, amennyiben nem kívánjuk, hogy az automatika azonnal utánaszabályozzon.

A felvétel megállításakor a szalag egy keveset visszacsévélődik, és a képmagnó elindul lejátszási üzemmódban, majd a felvétel végén megáll, hogy ellenőrizhessük a felvett anyag minőségét és azonosíthassuk a végét. Újabb gombnyomásra az induló felvétel folyamatosan csatlakozik az előzőleg felvett anyaghoz. A fehéregyensúly beállítása szintén automatikusan történik, de kézzel is beavatkozhatunk, ha sajátos beállítást kívánunk.

(Kétféle szűrő van: az egyik a napfény, a másik műfény megvilágításhoz. Beépített mikrofon- és fejhallgató-csatlakozó van, amin át ellenőrizhetjük a szalagra kerülő hang minőségét. A képmagnó rész 30 perc felvételi idejű VHS-C rendszerű videokazettával működik, amely egy mechanikus adapter segítségével tehető be a szabványos VHS-képmagnókba. Minden funkció adott, ami képmagnókon szokás. [Felvétel, lejátszás, gyorskeresés, állókép stb.] Az egymás után felvett részek törés nélkül kapcsolódnak egymáshoz — ma már nem lehet enélkül képmagnót forgalomba hozni.)

A teljesítményfelvétel mindössze 7,6 W felvételkor. Az akku 30 perces felvételt tesz lehetővé és 20 dkg súlyú. A készülék 17,5 × 13,5 × 34 cm, súlya felvételre kész állapotban 2,2 kg.

Vágjunk Panasonic módra





Mi is az az editálás? — Műsorösszeállítás a videokazettán. Vagyis videoanyagok, illetve azok részleteinek sorrendbe szerkesztése, vagy egyes kép- vagy hangrészletek kicserélése úgy, hogy a szinkronjelek a szalagon, valamint a track-jelek a szalag szélén folyamatosan, törés, megszakítás nélkül helyezkedjenek el.

A legtöbb új típusú képmagnó tudja ezt — mondhatnánk. Mi itt a probléma?

Valóban, a korszerű gépek szépen illesztik egymás után az egyes műsorrészeket. Az új rész felvételénél azonban egyszerűen felülírják az előző részlet végét, mivel ezekben a gépekben nincsen a fejdobba szerelt forgó törlőfej. Ugyanez a helyzet a kontrolljelekkel is. Mindez azt eredményezi, hogy néha levonuló zajcsíkot láthatunk a vágási pont után, vagy — főleg a másolatokon — a vágásnál „löttyen" egyet a kép.

Az editálás céljára kifejlesztett gépek fejdobjába törlőfejeket szerelnek és a felvételre kapcsolás pillanatában azok törölni kezdik az esetleg a szalagon lévő videojelet és így az új felvétel üres szalagra kerül. A kontrolljelek folyamatosan csatlakoznak az előzőekhez. Ez az üzemmód az ún. „assembly". De van egy másik lehetőség is: a kontrolljeleket előzetesen felveszik a szalagra egy folyamatos videójel — lehetőség szerint generátorjel — segítségével és ehhez többet nem nyúlnak. Az új műsorrész videosávjai az ilyen módon felvett, szigorúan pontos kontrollsáv által vezérelve kerülnek a szalagra. Ez az üzemmód teszi lehetővé, hogy egy részletet kicseréljünk a videoanyagban anélkül, hogy a szinkron megtörne, vagy a kontrollsáv jeleit meg kellene változtatni. Ezt „inzert" üzemmódnak nevezik.

Egy amatőr nem készít állandóan precízen szerkesztett, kockára pontos vágások tömegét igényló videoanyagokat, míg a közösségi-félprofi felhasználásban ez már alapkövetelmény. Ilyenkor nem lehet azzal bibelődni, hogy a bevágandó részlet elejét-végét keresgélve szaladgálunk egyik magnótól a másikig, s a vágás pontossága sem függhet reflexeinktől és pillanatnyi ideg-állapotunktól . . .

A felsorolt okok miatt a vágáshoz olyan gépeket készítenek, amelyek forgó törlőfejjel rendelkeznek, külön lehet rajtuk törölni és felvenni a video- és hangsávokat, gyorsíthatók-lassíthatók, valamint az összes funkció távvezérelhető.

A fentiek alapján bárki kitalálhatja, hogy egy editáló egység egy bejátszó gépből, egy felvevő gépből és egy távvezérlőből áll, meg persze monitorokból. Elvileg egy monitor is elég, de jobb, ha mindegyik képmagnóhoz van egy, mert ilyenkor nem kell fejben tartani, hogy épp melyik magnó

képét is látjuk rajta. Az editálás céljára készített képmagnók stabil mechanikai és elektromos felépítésűek, jól bírják a strapát, a tartós üzemet, kivétel nélkül félprofesszionális készülékek. Ami nem azt jelenti, hogy csak mérnökök kezelhetik: ellenkezőleg, a vágás egy minimális tanulási idő után rutinmunka. Kézügyesség és figyelem kérdése, hogy megfelelő nyersanyagból technikailag kifogástalan mesterszalagot állítson elő bárki, aki a készülék kezelését ismeri.

Hogy is történik egy vágás, mondjuk inzert üzemmódban? Legelső az, hogy összegyűjtjük azokat az anyagokat, amelyekből műsorunkat össze kívánjuk állítani és gondosan végignézve kiírjuk azokat a részeket, amelyeket fel akarunk használni (számlálóállás vagy stopper!). Eközben a technikai minőséget is ellenőrizzük (zajos képek, életlenség, rossz fehéregyensúly, kicsi vagy nagy videojel, gyenge kameramozgás és hang). Arra is legyen gondunk, hogy a bevágni kívánt képsor előtt legalább öt másodperccel kezdődően folyamatosan legyenek szinkronjelek. Összeállítjuk a műsor tervét. Ha szükséges, elkészítettjük a beszúrni kívánt feliratokat, ábrákat, fotókat stb. Fogunk egy lehetőleg használatlan kazettát és elejétől végig folyamatosan videojelet veszünk fel rá (ez lehet fekete-fehér jel is, a lényeg a képszinkronjelekből előálló trackjelek pontossága). Amikor mindez együtt van, csak akkor üljünk le a vágópult elé, mert különben a drága gépidő alatt kell kitalálnunk, hogy az épp előkerülni nem akaró részlet helyett mit illesszünk be. A vágóegységhez általában tartozik valamilyen trükkpult is. Beszéljük meg előre, hogy hol, milyen trükköt kívánunk alkalmazni és hogy ez mennyi időt vesz igénybe – és hogy menynyibe fog kerülni, mert ezt általában külön felszámítják.

Amennyiben előzetesen felvett hangra kívánjuk a képet vágni, ezt a hangot is célszerű a kazettára audió dub módban (esetleg a mérőjellel egy időben) felvenni.

Az első műveletben a felvevő gépen beállítjuk az editálási üzemmódot annak megfelelően, hogy csak a képet vagy hangot is kívánunk-e szerkeszteni. (Vigyázzunk, hogy előzetesen felvett hanganyagnál arra a sávra ne editáljunk, ahol a már kész hang fel van véve.) Utána a felvevőgépbe tesszük azt a kazettát, amelyikre szerkeszteni akarjuk a műsort, a bejátszóba pedig az első részletet (kezdő képsort, főcímet) tartalmazó kazettát. Mindkettőn megkeressük a bevágás helyét és ha megvan, pause-ba állunk, majd megjelöljük, hogy innen kérjük (ez több gépben felesleges, mert a pause-val megtörténik). Ha kívánjuk, az editálás kilépési pontját is bejelölhetjük. Ennek akkor van jelentősége, ha egy megtartani kívánt részletbe kell beszúrni valamilyen képsort nagy pontossággal és félő, hogy kézi után rosszkor lépünk ki, és vagy bennmarad nem kívánatos kép, vagy továbbfutva beletörlünk a hasznos anyagba.

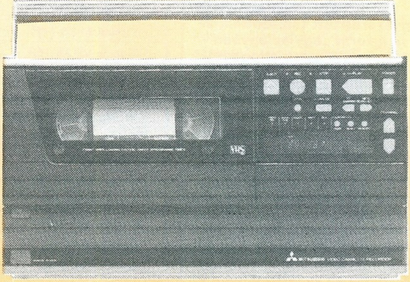
A beállított, bevágni kívánt részlet megtekinthető a PREVIEW segítségével. Ennek megnyomására a gépek elpróbálják a vágást anélkül, hogy a felvétel ténylegmegtörténne. Ha rendbenlevőnek találjuk, egy gombnyomásra elvégzik a vágást a gépek. Előbb visszacsévélnek kb. 5 másodpercet, megállnak, majd elindulnak lejátszásba és közben „összeszinkronozzák" magukat, hogy mire a vágási ponthoz érnek, tökéletes képszinkronban legyenek. A vágási ponton a felvevő gép hirtelen felvételre kapcsol a bejelölt szakasz végéig, majd ott ismét lejátszásba áll. Ha nem jelöltük be a vágás végét, akkor kézzel kell kiállnunk. Lehetőség van arra, hogy a bevágott részt megnézzük ellenőrzés céljából: ilyenkor csak a REVIEW gombot kell megnyomnunk és a felvevőgép automatikusan lejátssza az imént felvett részletet. Ha megfelelőnek találjuk, akkor a bejátszógépben megkeressük a következő bevágandó részletet és minden kezdődik elölről.

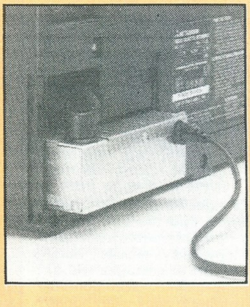
A leírtakon kívül egy sereg olyan apró szolgáltatása van az editálóknak, amelyek ezt a nagy figyelmet követelő munkát megkönnyítik, de ezekre most nem térünk ki.

Az ábrán bemutatott Panasonic vágószet azért érdemel figyelmet, mert 4000 dolláros ára ellenére bőven akad belőle már az országban és újabbak is jönnek. Ez az összeállítás egy AG 6200 típusú bejátszógépből, egy NV 8500-as editáló VHS gépből és a hozzájuk tartozó NV A 500 jelű editáló távvezérlőből áll. Nem mai konstrukció, de mindenhol nagy megelégedéssel használják évek óta.

VIGYÁZAT!

Nem táska-rádió!





MITSUBISHI ELECTRIC

A japán Mitsubishi konszern elektronikus részlege a hagyományok őrzése mellett törekszik az átlagtól eltérő, egyedi megoldásokra. Ezt mutatja ez a képmagnó is, amely a HS 710 E nevet viseli. Szerény külseje és méretei (39 × 21,5 × 14 cm) első pillantásra nem teszik szembetűnővé: az ember hajlamos táskarádiónak nézni.

A képmagnó mellett azonban tartalmaz egy tunert és egy időzítő egységet is és így súlya hat kiló körül van. Táskarádiónak ez bizony nehéz és ma már talán képmagnónak is az. Bár a súly jelentős részét valószínűleg a füle teszi ki, ami egyébként nem dísz, mert a berendezés tényleg hordozható, 12 V-os akkuval működik, de van hozzá hálózati tápegység is. A szokásos funkciók mellett figyelemre méltó, hogy inzertálni tud, ami ebben az esetben azt jelenti, hogy bizonyos helyeken egyszerűen felülírja az ott levő felvételt. Mégis, ezzel a szolgáltatással alkalmas arra, hogy házi használatra összeállítsunk vele videóanyagokat. Infratávvezérlő tartozik a géphez, melynek segítségével a legfontosabb funkciók távvezérelhetők. A hangolóegység tárolójában 16 programot (tévéadót) lehet beállítani . . . Az időzítő egységen három esemény programozható 14 napra előre. Úgy tűnik, hogy ez a gép ideális olyankor, ha gyakran kell a képmagnót egyik helyről egy másikra vinni, ahol esetleg hálózati áram sem áll rendelkezésre (pl. hétvégi házban stb.)

Árak és vágyak

Táblázatainkat a tekintélyes, NSZK-ban megjelenő „Video" című havilap 1986. márciusi számából válogattuk, fordítottuk. Olvasóink többek között lapunk számos más rovatából is tudják, hogy a hazai vételkörülmények többnormás készülékeket kívánnak, s a gyakori áramkimaradások miatt célszerű beépített akkumulátoros magnót venni stb. Tehát ennek a leegyszerűsített táblázatnak a rangsorát „egy az egyben" nem célszerű elfogadni. Mégis érdemes a vásárolni szándékozóknak végigböngészni, mert a költséges (és részletes) tesztek után összesített adatok olyan meglepetéseket tartogatnak, mint például, hogy a mindössze 945 márkáért kapható Sharp csak egy hellyel szorult hátrább egy 2200 márkás (!) JVC mögé.

KÉPMAGNÓK

Helyezés	Gyártó, típus	Rendszer	Ár nyugatnémet márkában	Képminőség	Hangminőség	Szolgáltatások	Az árhoz képest a teljesítmény	A magazin minősítése
1	Sony SL–HF950EC	Super Beta	2900	kitűnő	kitűnő	nagyon jó	nagyon jó	nagyon jó
2	ITT VR 3995	VHS	2650	nagyon jó	kitűnő	jó	nagyon jó	nagyon jó
3	Mitsubishi HS–410	VHS	2200	nagyon jó	kitűnő	jó	nagyon jó	nagyon jó
4	Grundig VS 380 HiFi	VHS	2700	jó	kitűnő	nagyon jó	nagyon jó	nagyon jó
5	Panasonic NV–890EG	VHS	2650	nagyon jó	kitűnő	jó	jó	nagyon jó
6	Philips VR 6860 HiFi	VHS	2550	jó	kitűnő	jó	nagyon jó	nagyon jó
7	ITT Digicontrol VR 3946	VHS	1950	jó	jó	nagyon jó	nagyon jó	nagyon jó
8	Panasonic NV–850	VHS	2000	jó	nagyon jó	kielégítő	nagyon jó	jó
9	Panasonic NV–810	VHS	2100	kielégítő	kitűnő	kielégítő	nagyon jó	jó
10	Blaupunkt RTV 324	VHS	1950	jó	jó	jó	nagyon jó	jó
11	Orion VH 2004HS	VHS	2000	jó	nagyon jó	jó	nagyon jó	jó
12	Grundig VS–320	VHS	2100	jó	jó	nagyon jó	nagyon jó	jó
13	Grundig 2x4/2200	Video 2000	1200	jó	jó	nagyon jó	nagyon jó	jó
14	Grundig 2x8/2280	Video 2000	1300	jó	jó	nagyon jó	nagyon jó	jó
15	Hitachi VT–88CT	VHS	2000	jó	nagyon jó	kielégítő	nagyon jó	jó
16	Sony EV–S700	Video–8	2500	jó	kitűnő	jó	jó	jó
17	JVC HR–D565EG	VHS	2500	jó	kitűnő	jó	jó	jó
18	ITT VR 3976	VHS	2400	jó	kitűnő	jó	jó	jó
19	Loewe OC 70H	VHS	2100	jó	kitűnő	kielégítő	jó	jó
20	Grundig VS 220	VHS	1900	jó	jó	jó	nagyon jó	jó
21	Sony SL–HF150	Beta	2100	jó	kitűnő	jó	jó	jó
22	Panasonic NV–730EG	VHS	1700	jó	kielégítő	jó	nagyon jó	jó
23	Grundig VS–310	VHS	1900	jó	kielégítő	nagyon jó	nagyon jó	jó
24	Sharp VC–5F3C	VHS	2000	jó	nagyon jó	jó	jó	jó
25	Panasonic NV–460	VHS	1600	jó	kielégítő	kielégítő	nagyon jó	jó
26	Telefunken VR–940	VHS	2000	jó	kielégítő	kielégítő	nagyon jó	jó
27	JVC HR–D160EG	VHS	1900	jó	kielégítő	kielégítő	nagyon jó	jó
28	Panasonic NV–230	VHS	1300	jó	kielégítő	jó	nagyon jó	jó
29	Mitsubishi HS–400G	VHS	1950	jó	nagyon jó	jó	jó	jó
30	Panasonic NV–870	VHS	2400	jó	kitűnő	jó	kielégítő	jó
31	Blaupunkt RTV 434 EG	VHS	2700	jó	kitűnő	jó	kielégítő	jó
32	Philips VR–6660	VHS	1900	jó	kielégítő	kielégítő	nagyon jó	jó
33	Orion VH 250KT	VHS	990	jó	kielégítő	kielégítő	nagyon jó	jó
34	Tensai TVR 1360	VHS	999	jó	kielégítő	kielégítő	nagyon jó	jó
35	Sanyo VTC 5150	Beta	875	jó	kielégítő	kielégítő	nagyon jó	jó
36	Fisher FVH–P725	VHS	1650	jó	kielégítő	kielégítő	nagyon jó	jó
37	Akai VS–15EG	VHS	2100	kielégítő	nagyon jó	kielégítő	jó	jó
38	Sanyo M50	Beta	2300	jó	kitűnő	kielégítő	kielégítő	jó
39	Mitsubishi HS–319G	VHS	1800	jó	kielégítő	jó	jó	jó
40	JVC HR–D455EG	VHS	2200	jó	jó	jó	jó	jó
41	Sharp VC–381GB	VHS	945	kielégítő	kielégítő	kielégítő	nagyon jó	jó
42	Mitsubishi HS–306	VHS	1350	jó	kielégítő	kielégítő	jó	jó

HORDOZHATÓ KÉPMAGNÓK

Helyezés	Gyártó, típus	Rendszer	Ár tunerrel és timerrel	Képminőség	Hangminőség	Szolgáltatások	Az árhoz képest a teljesítmény	A magazin minősítése
1	Panasonic NV–180	VHS	3200	jó	jó	jó	nagyon jó	jó
2	Olympus VC 104E	VHS	3200	jó	jó	jó	nagyon jó	jó
3	Hitachi VT–8CT	VHS	3400	jó	jó	jó	nagyon jó	jó
4	JVC BR–6200	VHS	3600	jó	jó	jó	jó	jó
5	JVC HR S10EG	VHS	3200	jó	jó	kielégítő	jó	jó

Mielőtt megvennénk . . .

Ami a videobehozatali statisztikát illeti, valószínűleg még jó ideig nem lesz pontos adat arról, hogy hány készülék kerül magánúton az országba. Ha az idegenforgalmi szempontból legzsúfoltabb négy nyári hónap Hegyeshalomnál mért adatait vesszük csupán figyelembe, akkor is megállapítható, hogy a videózás hazánkban meglepő gyorsasággal változott költséges divatból tömeges igénnyé. Ennél az egy határátkelőnél tavaly csaknem 2500 készülék érkezett négy hónap alatt legálisan — a „svarcban" becsempészett készülékek száma . . . nem mérhető. Egyidejűleg az is megállapítható, hogy szinte nincs is a világon még egy nemzet, melynek tagjait annyi osztrák és NSZK-beli rokon ismerős szeretné épp egy videoberendezéssel megajándékozni, mint a magyarokat. A készülékek behozatalát megkönnyítő tízezerszámra íródott ajándékozólevelek mennyiségéből mindenesetre ez a következtetés vonható le.

A berendezések behozatalához ajándékozólevél, saját devizaszámlából biztosított valuta és a Magyar Nemzeti Bank engedélye kell. Ezek nélkül, az MNB szinte minden esetben megtagadja az utólagos vámke-

6	Saba PVR 6083	VHS	3200	jó	jó	kielégítő	jó	jó
7	Mitsubishi HS—710G	VHS	1800	jó	jó	kielégítő	jó	jó
8	Sharp VC—3300	VHS	2200	jó	jó	kielégítő	jó	jó
9	Dual VR 92	VHS	3100	kielégítő	jó	jó	jó	jó
10	Hitachi VT—7	VHS	2900	jó	jó	jó	kielégítő	jó
11	Orion VP 10	VHS	2000	kielégítő	jó	jó	kielégítő	elégséges

KAMERÁVAL EGYBEÉPÍTETT KÉPMAGNÓK

Helyezés	Gyártó, típus	Rendszer	Ár nyugatnémet márkában	Képminőség	Hangminőség (beépített mikrofonnal)	Szolgáltatások	Az árhoz képest a teljesítmény	A magazin minősítése
1	Sony CCD—V8AF	Video—8	4200	jó	jó	nagyon jó	nagyon jó	jó
2	Hitachi VM—200E	VHS	3900	jó	kielégítő	nagyon jó	nagyon jó	jó
3	Sony CCD—V8	Video—8	3900	jó	jó	jó	nagyon jó	jó
4	Panasonic NV—M3	VHS	4100	jó	kielégítő	jó	nagyon jó	jó
5	ITT VMC 3875AF	VHS—C	4000	jó	kielégítő	jó	jó	jó
6	JVC GR—C1	VHS—C	3500	jó	kielégítő	jó	nagyon jó	jó
7	Panasonic NV—M1	VHS	3700	jó	jó	jó	jó	jó
8	Canon VM—E1	Video—8	4400	jó	kielégítő	jó	jó	jó
9	Sony CCD—M8E	Video—8	3000	jó	jó	kielégítő	kielégítő	kielégítő
10	Sony BMC—500AF	Beta	3200	jó	kielégítő	kielégítő	kielégítő	kielégítő

VIDEOKAMERÁK

Helyezés	Gyártó	Típus	Ár nyugatnémet márkában	Képminőség	Hangminőség (beépített mikrofonnal)	Szolgáltatások	Az árhoz képest a teljesítmény	A magazin minősítése
1	Panasonic	WVP—G1	3900	nagyon jó	jó	jó	jó	nagyon jó
2	Panasonic	WVP—F2	2900	nagyon jó	jó	jó	jó	nagyon jó
3	Canon	VC—30	3300	nagyon jó	jó	jó	jó	jó
4	Panasonic	WVP—A2	2400	jó	kielégítő	jó	nagyon jó	jó
5	Blaupunkt	TVC—323	2400	jó	kielégítő	jó	nagyon jó	jó
6	Dual	VCC 95	2500	jó	kielégítő	nagyon jó	jó	jó
7	Saba	CVC 76SL	2400	jó	kielégítő	jó	jó	jó
8	Saba	CVC 64SL	2000	jó	kielégítő	jó	jó	jó
9	Sharp	XC—78	2400	jó	kielégítő	kielégítő	jó	jó
10	Orion	VCC—10	1800	jó	jó	kielégítő	jó	jó
11	Hitachi	VK—C1600	2900	jó	kielégítő	jó	jó	jó
12	Panasonic	WVP—A1	1900	jó	kielégítő	jó	jó	jó

HÁROMÓRÁS VHS VIDEOKAZETTÁK

Helyezés	Gyártó	Típus	Ár nyugatnémet márkában	Képminőség	Hangminőség	Drop out	A labor értékelése	A magazin minősítése
1	TDK	HD Pro	32	nagyon jó	nagyon jó	kitűnő	kitűnő	nagyon jó
2	Scotch	EXG HiFi	28	nagyon jó	jó	kitűnő	kitűnő	nagyon jó
3	PG-Magnetics	Super HG Stereo	19	nagyon jó	jó	nagyon jó	kitűnő	nagyon jó
4	TDK	Super A. HiFi	28	nagyon jó	nagyon jó	kitűnő	nagyon jó	nagyon jó
5	Maxell	RX Pro	33	nagyon jó	jó	jó	kitűnő	nagyon jó
6	Fuji	Super XG	35	nagyon jó	jó	jó	kitűnő	nagyon jó
7	Scotch	EXG Pro	33	nagyon jó	kielégítő	jó	kitűnő	nagyon jó
8	PD Magnetics	Super HG	17	nagyon jó	kielégítő	kielégítő	kitűnő	nagyon jó
9	Kodak	Extra HG	20	jó	nagyon jó	kitűnő	nagyon jó	nagyon jó
10	Sony	Ultra HG	22	nagyon jó	jó	jó	nagyon jó	nagyon jó
11	Agfa	Super HGX	23	jó	jó	nagyon jó	nagyon jó	jó
12	Memorex	Super HG	24	jó	nagyon jó	kitűnő	jó	jó
13	Magna	HG—Super	16	jó	kielégítő	kielégítő	kitűnő	jó
14	Maxell	HGX Gold HiFi	24	jó	kielégítő	kitűnő	nagyon jó	jó
15	TDK	Extra HG	24	jó	jó	jó	nagyon jó	jó
16	JVC	Pro	35	jó	kielégítő	kitűnő	nagyon jó	jó
17	BASF	SHG HiFi	21	jó	jó	kitűnő	jó	jó
18	Fuji	Super HG	22	jó	jó	kitűnő	jó	jó
19	JVC	Super HiFi	23	jó	jó	kitűnő	jó	jó
20	Agfa		15	jó	jó	nagyon jó	jó	jó
21	Agfa	HGX	19	jó	jó	nagyon jó	jó	jó

zeltetési engedély kiadását. (Lásd a Videomagazin decemberi számát.)

Érdemes pontosan tájékozódni a szabályok felől azoknak is, akik a videózást hivatásszerűen szeretnék művelni. Első lépésként a Művelődési Minisztérium Filmfőigazgatóságának, majd a fővárosi, illetve megyei tanács művelődési osztályának engedélyére van szükség ahhoz, hogy aztán igénybe vehessék a kisiparosokat és kiskereskedőket megillető vámkedvezményeket. Ennek alapján 200 ezer forint belföldi értékig az MNB engedélye nélkül, ajándékozólevéllel kaphatnak videofelszerelést és vámmentességet. Az összegbe a mai árfolyamon „belefér” egy hordozható rögzítőberendezés kamerával. Házi használatra hozott 8 mm-es rögzítő- és lejátszókészülékre ma még nem vonatkoznak a vámkedvezmények. De az, aki fő- vagy mellékállásban videózik, 200 ezer forintig vámmentesen hozhatja be a videopiac 8 mm-es kínálatának bármelyikét. Az eladásra szánt vagy alapanyagként szolgáló kazetták belföldi értékének 60 százalékát kell befizetnie a kisiparosnak; esetükben mennyiségi megkötöttség — csak üres kazetták esetén — nincs.

Végül néhány tudnivaló arra az esetre, ha a videokészülék bármelyik darabja — itthoni szerviz számára — javíthatatlanul elromlik. Aki az árcsökkentés érdekében nem mondott le vásárláskor garanciális és szavatossági jogairól (ne tegyék!), az MNB engedélye alapján kiküldheti vagy kivitetheti a gyár által ajánlott szervizbe készülékét. Az engedély beszerzéséhez legalább egynapi szabadságra van szükség, az ügyintézés az V. kerületben a Szabadság téri központban történik. Indulás előtt célszerű még otthon legépelni vagy megírni egy néhány soros kérelmet az MNB lakossági osztályának címezve, melyben vázoljuk az engedélykérés okát és a javításra szoruló video vagy tartozékok azonosító számát. Az információs csoportnál kapott űrlappal és a behozatali vámcédulával kell felkeresni a lakossági osztályt, ahol pontosan megmondják, hogy a készülék súlyától függően mennyi pénzt kell valutára váltani a szállítási költség fejében (200-300 forintot). A kérelemhez, a beváltási jegyhez és a vámpapírokhoz mellékelt űrlapon adják az engedélyt, melynek két kék színű példánya nálunk marad. Ezzel már csak a postára kell menni, s amikor a berendezés „gyógyultan” visszaérkezik, a nálunk maradt űrlapmásolattal kell igazolni, hogy saját videónk érkezett vissza, nem egy új, esetleg korszerűbb példány. (Utóbbira különbözeti vámot kell fizetni.)

SZ. É.



NSZK

Die Qual der Wahl — vagyis a választás kínja. Az egyik reklám e mondata akár mottója is lehetne az NSZK-beli videovásárlási tanácsadónak. A bőség zavara okozta gondokon még az sem mindig segít, ha valaki nagyjából előre eldöntötte, mit vár el a választandó készüléktől és mennyit szán a dologra. Azonos ár- és minőségi kategóriában is bőséges ugyanis a választék. Ami az árat illeti: általában 900 és 3000 márka között kínálják a videomagnókat. Ez utóbbiak persze a legkorszerűbb Hi-Fi sztereokészülékek, rengeteg automatikus programrögzítő lehetőséggel. A nagy tárolókapacitást elsősorban a kábeltelevíziózás elterjedése indokolja. A legmodernebb készülékeknek kábelcsatlakozása is van.

Tény persze, hogy az NSZK-beli vásárlók sem ezeket a készülékeket vásárolják a leggyakrabban. A legkeresettebbek a közepes árfekvésűek, 1900 márkáig bezárólag. Nem tekinthető véletlennek, hogy a Warentest című folyóirat a múlt évi utolsó számában a videokínálatot mérve fel, 32 darab 900 és 1900 márka közötti árú videomagnót vizsgált és vetett össze. Megállapításuk szerint például a legdrágább sztereó készülékeket már csak azért sem biztos, hogy érdemes megvenni, mert a képminőség csöppet sem jobb a monó gépekénél. A lap két készüléket emelt ki, amelyik az árához képest meglepően jó minősítést kapott: az ORION VH 180-at, amely ugyan csak egy program automatikus rögzítésére alkalmas, de mind képminőség, mind a hang tekintetében nagyon megéri az 1000 márkát. 500-nál drágább, viszont három program rögzítésére alkalmas a Hitachi VT—63 — ajánlja a vásárlóknak a lap.

A magyar vásárlók lehetőségeit és gondjait természetesen korlátozza az a körülmény, hogy csakis a pal/secam készülékek jöhetnek számításba. Az NSZK-ban a helyzetet bonyolítja, hogy a legtöbb magnón a rejtélyes Ostempfang felirat található, amelyről ajánlatos mindig megkérdezni az eladót. A keleti vétel ugyanis sok esetben csak az NDK feltételeihez való alkalmazkodást jelenti, ami a kép tekintetében megfelel a mienknek, de a hangnál eltérés van, és emiatt később sok bosszúság érheti a vásárlót. A kérdést célszerű úgy megfogalmazni, hogy a készülék megfelel-e a magyar hangkövetelményeknek. A legbiztosabb az olyan videomagnó, amelyen a pal/secam/ost felirat áll.

Ami az előretervezést illeti, nos, a magyar utazót érhetik meglepetések. Hogy mondjuk kinézett egy megfelelő árú és tulajdonságú készüléket, majd következő utazása során megpróbálja a vásárlást nyélbeütni. Ám hiába, mert a készüléket már nem árusítják. Jellemző az itteni kereskedelemre — és ezzel magyarázható, hogy az árak lefelé nemigen mozognak —, hogy rendkívül gyorsan dobnak piacra elavultak helyett korszerű, többet tudó és ezért a legtöbbször drágább magnókat.

Az üzletekben található típusok felsorolása reménytelen, szinte minden világmárka ott kínálja magát a polcokon. A nagyáruházak választéka nem sokban marad el a kisebb szaküzletek mögött, igaz, az árakban sem sok az eltérés. Mégis, annyiban érdemesebb szaküzletben vásárolni, hogy ott több az eladó, akik felkészültebben tudnak a kérdésekre válaszolni. Ha egyáltalán el lehet érni árengedményt, azt is inkább a szaküzletben. Közülük a legnagyobb és a legolcsóbb a Saturn. Tény, hogy kölni boltjában már sikerült hazánkfiának árengedményt kapni arra hivatkozva, hogy a készülék kivitelével megszűnik a garanciakötelezettség, így a forgalmazót semmiféle javítási költség nem terheli. (Ma már érvényesíthető a garancia, s arról nem célszerű lemondani, ismerve a hazai szervizellátottságot. Bár kinek-kinek lelke rajta.)

A videokamerák választéka ugyancsak széles, áruk meg elkeserítően magas. 3000 márka alatt alig található, a legkorszerűbbek, a video 8 kamerák pedig 4000 márka körül kaphatók. Igaz, például a SONY legutóbbi kínálata felettébb vonzó: ez a kis, alig 2,5 kilogrammos saját akkuról működő szerkezet 80 perces, szünet nélküli felvételre képes, kezelése egyszerű, tévéműsor rögzítésére is alkalmas.

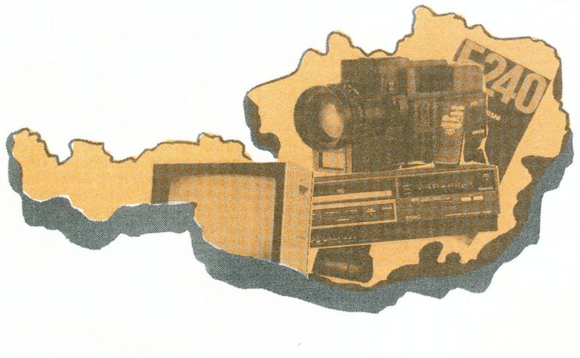
Kazettavásárlás előtt is érdemes alaposan körülnézni. Kétségkívül vannak eltérések az árban. Olcsóbbak a kettes-hármas csomagolású kazetták. A 180-asokat nézve, a legjobb ajánlatnak a SCOTCH (E—180) tűnik, hármas csomagolásban 46 márkáért, a 240-esből két darabot kínálnak 38-ért. Ennél vonzóbbnak látszik a BASF némely ajánlata. A videokazetták esetében rendszeresek a vásárok, akciók, ami nem jelenti azt, hogy az olcsóbban kiárusított termékek minőségileg nem megfelelőek.

Nagy értékű vásárlásról lévén szó, célszerű nem megfeledkezni arról a körülményről, hogy az NSZK-ból kivitt árucikk úgynevezett értéktöbbletadója, az ár 14 százaléka, megfelelő bejelentés és eljárás után visszakapható. Ilyen szempontból kétségkívül a legpraktikusabb egy helyen beszerezni mindent, beleértve akár a kazettákat is. A boltban többnyire a KUNDENDIENST feliratú pultnál, útlevél ellenében kitöltenek egy űrlapot, amit azután a határon vagy a repülőtéren a vámossal le kell pecsételtetni. Ehhez be kell mutatni a szóban forgó árut is. Ne érje meglepetés az utazót, hogy a feladott poggyászban rejlő árucikkekre nem adja meg látatlanban a kívánt pecsétet a vám. Még egy gyakori félreértés: sem a repülőtéren, sem a határon, a vonaton a vámostól nem lehet a visszajáró összeget megkapni, az ügylet ugyanis csakis azt a kereskedelmi egységet illeti, ahol a vásárlás történt (ők állnak ugyanis üzleti kapcsolatban az adóhiva-

tallal, a vám csak igazol). A lepecsételt formulát kell tehát a boltba visszajuttatni: ha van lehetőség a 14 százalékos összeg bankátutalására, akkor elegendő postán, ha erre nincs mód, akkor mindez személyes ügyintézést igényel. Az igazolást felmutató személynek aláírás ellenében kifizetik az összeget.

Még valamivel kell számolni az NSZK-ból kocsival hazafelé utazóknak. Az osztrák vámosok nemcsak leplombálhatják a készülékeket, hanem — az utóbbi időben egyre sűrűbben — készpénzlefizetést (kauciót) kérnek ahhoz, hogy a nagyobb értékű elektronikai készülékeket átengedjék az országon. A kaucióról természetesen nyugtát adnak és Ausztria elhagyásakor a vámos visszaadja a pénzt és eltávolítja a plombát. Az osztrák hatóságok így védekeznek az ellen, hogy az NSZK-ban mintegy 20 százalékkal olcsóbb gépeket Ausztriában eladják.

SZÁSZI JÚLIA
(Bonn)



AUSZTRIA

Közhely, de igaz: Bécs nyugati viszonylatban — drága város. Különösen ami a műszaki cikkeket illeti, hiszen szinte minden áru jelentős vámok terhelte importból származik, ráadásul ott a vaskos adó. Az utóbbit persze a magyar vásárló megtakaríthatja — de erről majd alább.

Az első nagy kérdés: vajon áruházban, szaküzletben vásároljunk-e videocikkeket vagy térjünk be a kis magyar vegyeskereskedésekbe. Ez persze kinek-kinek magánügye, a magam részéről honfitársaim sokrendbeli tapasztalatai alapján, mindenképpen szaküzletbe mennék. Lehet, hogy a kis boltocskában folyékonyan beszélnek magyarul, s az ár is valamivel alacsonyabb, ám a szaküzletekben is régen felismerték, hogy a magyar turistákra oda kell figyelni. Így akad magyarul tudó vagy kerítenek. Ami pedig mindennél fontosabb: egy neves áruház, nagy bolt őrzi a hírnevet. Így semmiképp nem ad el rejtett hibás árut, s ha bármi gond van, állja a garanciát, szükség esetén cserél stb. Ilyesmire a „magyar" boltokban ne számítsunk. Amikor legutóbb egy kollégám egy nap után leállt gépet vitt vissza, még azt is letagadták, hogy ott vették — pedig számla volt róla... Ellenpélda: ismerősömre az NSZK-ban csak Pal-normás videomagnót sóztak. A bécsi Herlango nagy elektronikai bolthálózatban a gépet (persze ráfizetéssel) kicserélték Pal—Secam normájúra.

Ami a választékot és az árakat illeti: az elmúlt két évben átlag mintegy 25 százalékkal csökkentek itt is a videomagnók árai. Az ok: a konkurencia, elsősorban a dél-koreaiak megjelenése: a Pal—Secam normás Samsung 519-es 11 000 schillingért kapható, hamarosan megjelenik a másik dél-koreai márka, a Gold Star, ugyancsak versenyárakkal, amelyek 20-30 százalékkal vannak a japán és az osztrák—nyugatnémet készülékek alatt. A szakma szerint a koreai készülékek minősége nem marad el a többitől. Az alacsony árat — a piaci harc mellett — az teszi lehetővé, hogy a fejlődő ország termékei kedvezményes vámokat élveznek az osztrák piacon.

Míg a Samsung kábeltávvezérléses, az árban következő kétnormás készülék közül az Akai 301 14 500, a Philips 6462 14 000 schilling. Az utóbbiak infravörös vezérléssel. A hazánkban is használható kétnormás készülékekből a választék változatlanul kicsi, a vásárlásnál feltétlenül említsük meg, hogy magyarországi használatra vesszük a gépet — még ha Palnormásból sok, olcsóbb is kapható.

Természetesen Ausztriában is megjelentek a Hi-Fi sztereó képmagnók, amelyek kiváló hangfelvételekre ugyancsak használhatók. Áruk még ehhez mért, 23 000 schillingtől felfelé. Mivel sztereó tv-adás egyhamar aligha várható, e készülékeket elfeledhetjük, hisz ezért az árért a legkiválóbb Hi-Fi orsós vagy kazettás magnót is megvehetjük. (A Video Magazin olvasói előző számunkból is tudják, hogy ezt a véleményt azért nem osztja mindenki — a szerk.)

A VHS-kazettás videokamerák ára változatlanul borsos, pedig már megjelent a 8 mm-es konkurencia. VHS-árak: a JVC GRC 1. típus teljes felszereléssel (akku, töltő, kábel, koffer) 25 000, társa, a GRC 2 autofókusszal már 38 000. Ebben a „súlycsoportban" már 8 mm-es kamerához is juthatunk: a Pioneer VM 800 vagy a Canon YM—El 40 000 schilling, komplett felszereléssel.

A Sony, hagyományai szerint, ezúttal is drágább és — valószínűleg — jobb. Maga a 8 mm-es kamera 30 000-be kerül, külön kell megvenni a kiegészítő felszereléseket, s persze a képmagnót 17 000-ért. Igaz, az utóbbi teljes értékű videorecorder, tévéfelvételre is alkalmas.

Akit a jövő videojának tekintett 8 mm-es rendszerek árai — joggal — elijesztenek, azoknak vigaszul: a legkorszerűbb japán és amerikai technikával dolgozó dél-koreai cégek már bejelentették, hogy ezen a területen is hamarosan megjelennek, ami bizonyosan az árak letöréséhez vezet.

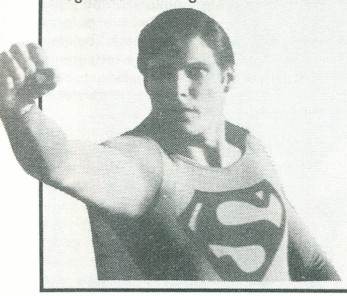
A kazettákat illetően: 100—120 schilling körül kapható jó minőségű, 180 perces (Sony, JVC, Kodak, Maxell, TDK), alacsonyabb árat akkor fizetünk, ha legalább tízet vásárolunk. Kaphatók — lényegesen drágábban a még jobb minőségű („Hi-Grade") kazetták, ezeket azonban a szakemberek csak a felvételeket készítőknek ajánlják, tv-ből felvenni, átjátszani a normál kazetták is megteszik.

Végül a forgalmi adó („Mehrwertsteuer") visszatérítéséről. A képmagnókat 32, a kamerákat, kazettákat, egyéb cikkeket 20 százalék adó terheli. (Ne csapjuk be magunkat, e százalékokat ne a boltban kiírt árból számítsuk le: az adó a készülék alapárához járul, tehát a bolti bruttó árból 24,24, illetve 16,67 térül vissza!) Alapfeltétel, hogy a vásárlás 1000 schilling felett legyen, egy boltban, egy napon — de lehet többfajta áru is. A fizetésnél a számlához kérjünk „Mehrwertsteuer-formulát", amelyen a boltos vagy mi magunk felírjuk a nevet, a hazai címet, s az ívhez csatolják a számlát. Az ívet a hazautazásnál az osztrák határőrrel, aki egyben a vámos is, lebélyegeztetjük. Bár ritkán nézik meg, de előírás, hogy a kivitt árunak használatlannak kell lennie. A lebélyegzett ívvel (s persze a számlával) a boltban hat hónapon belül bárki felveheti a visszajáró adó összegét. Egyes boltokban, áruházakban az osztrák autóklub, az Oamtc, esetleg egy adóbehajtó vállalat ívét tartják. Az előbbire autósoknak a határon, az Oamtc irodájában azonnal kifizetik a visszajáró adót, az utóbbinál a cég behajtja, s a kért címre vagy bankszámlára utalja át az összeget. Minden esetben levonnak bizonyos százalékot az ügyintézésért.

HELTAI ANDRÁS
(Bécs)

Űrvadász

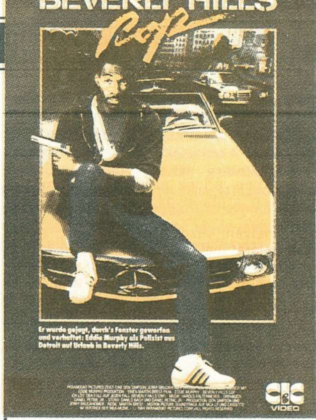
Wolff parancsnok, egy űrben kóborló mentőhajó vezetője vészjelzéseket vesz a Terra-11 bolygó felszínéről. Megváltoztatva útirányát, leszáll a bolygón, és ezzel megkezdődik az izgalmas kalandok sorozata. Ugye, ismerős a szituáció? Pedig ezt a vadonatúj amerikai filmet még nem vetítették a magyar mozik. Csupán arról van szó, hogy a meglehetősen egy kaptafára készülő amerikai sci-fi filmek egyik újabb példányával van dolgunk.



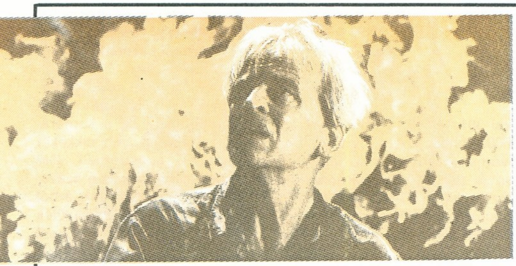
A Terra-11 ura egy őrült tudós (félig már felfalták a gyilkos vírusok), aki fogva tartja az Eridani Hercegnője nevű űrhajót, s ami még fontosabb, három fiatal — és persze bombacsinos — kutató űrhajósnőjét. Megkezdődik a hajsza és kutatás: a tudós hajszolja a betolakodókat, azok viszont az eltűnt űrhajó és utasai után kutatnak. A gigantikus romvárosban félelmetes szörnyetegek, emberevő mutánsok őrzik a foglyokat, akiket (mármint a szörnyeket) — mint űrfilmes előtanulmányainkból jól tudjuk — egyenként meg kell ölni.

Néhány évvel ezelőtt talán még idegenkedtünk volna attól, ha egy sci-fiben fantázia- és romantikus elemek lettek volna: Indiana Jones óta azonban tudjuk, hogy mindent szabad.

(RCA-Columbia, 1985)



Eddie Murphy, a 23 éves színes bőrű amerikai színész ezzel a filmjével lépett be a szupersztár milliomosok szűk körű klubjába. *A Beverly Hills-i zsaru* lett a szaklapok szerint 1985 legsikeresebb szórakoztató filmje, és ebben nemcsak a tehetséges főszereplőnek, de az eredeti történetnek, és a szellemes párbeszédekben, humoros



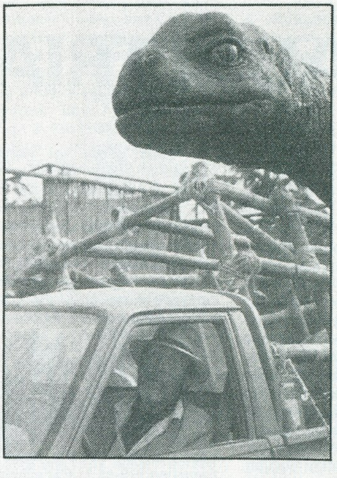
Leopárd kommandó

Klaus Kinski, a szépséges Nasstasja papája a negatív hőse annak a nagyon is életből vett filmnek, amely egy meg nem nevezett dél- vagy közép-amerikai országban játszódik. Némi fogódzónk mégis van az országot illetően, hiszen a gonosz katonai diktátort enyhe célzással Homozának hívják. Ellene harcol gerillacsapatával Carrasco, a gazdagnak született, de szegényeket gyámolító erős, okos, ügyes, acélkék szemű hős, akit Leopárdnak neveznek. A film bővelkedik a lélegzetelállító jelenetekben: a szemünk láttára tör ki az iszonyú víztömeg egy felrobbantott vízerőmű gátjai mögül; láthatjuk (lassított felvételen), amint egy nagy utasszállító repülőgép találatot kap, felrobban és kiég; s belekáprázik a szemünk a robbanásoknak azon sorozatába, amelyek egy egész olajfinomítót semmisítenek meg. Hullanak az emberek, mint a legyek — egyik és másik oldalon egyaránt. A rendező dicséretére legyen mondva, hogy mellőzi a golyók testbe csapódásának naturális bemutatását, és bár a filmben nagy gyakorisággal csapnak fel a lángok, mégsem látunk benne egyetlen olyan szereplőt sem, aki égő fáklyaként rohan a rónán át.

A történet tulajdonképpen a gerillaharc utolsó heteit mutatja be, Homoza diktátor és jobbkeze, a velejéig romlott Silveira — őt alakítja Kinski — végnapjait. A diktátor végül jobban jár, mert elmenekül az országból és így legalább a bőrét menti, míg Silveirát — miután lekaszabol tucatnyi gerillát és civilt — egyszerűen agyonverik. Érdekes film a Leopárd kommandó: krimiként is napjainknak tőlünk földrajzilag távol eső valóságát hozza életközelbe.

(UFA–VIDEO, 1985)

Baby



● A kedves cím szörnyfilmet takar, bár a képeket elnézve meg kell állapítani, hogy a Csillagok háborújában, vagy a Nyolcadik utas...-ban ennél sokkolóbb kinézetű rettenetet is láttunk már. Ráadásul ez a szörnyecske még gyámolításra is szorul: elvesztette kőkorszaki szüleit. Persze nem a szó átvitt értelmében, hiszen ezek a szülők nagyon is élnek, s éppen ez okozza a bonyodalmakat. A véletlen folytán ugyanis éppen erre a bébi-óriásgyíkra akad rá egy zoológusnő és a férje, akik Afrika vadonjait járják amolyan „szakmai tanulmányúton". A szörnyszülők elindulnak csemetéjük nyomában, és kikeverednek a vadonból, ahol csodák csodájára annak idején őseik elkerülték fajtestvéreik közös sorsát, a kipusztulást. Az ősállatok találkoznak az Emberekkel, akik között vannak Jók és Rosszak. A Jókat ez esetben a zoológusnő és férje képviseli, míg a rosszat egy Dr. Kiviat nevű férfi, aki meg akarja akadályozni, hogy a legújabb korban élő őslényeket bemutassák a tudományos világnak. Gonoszságának a gyíkszülők egyike áldozatul is esik. De száritsuk fel gyorsan könnyeinket: ott van Baby, a Jövő pár tonnás záloga.

A többi szörnyfilmmel ellentétben itt nem várostaposó, vérengző vadállatok az őshüllők, hanem mély érzésű növényevők, olyanok, mint amilyennek Brehm ábrázolta őket. A kedvesen otromba és rusnya lények fantasztikusan élethűek; a Disney-stúdió aprólékos munkát végzett.

(Disney Home Video, 1985)

jelenetekben, valamint hátborzongató izgalmakban bővelkedő forgatókönyvnek és a jó rendezésnek is szerepe van. Csodát azért ne várjunk, az alaptörténet meglehetősen szokványos krimi: Axel Foley detroiti nyomozó nem érzi magát túl jól a munkahelyén. Mikor aztán egyik nap a lakása bejáratánál legjobb barátja holttestébe botlik, betelik a pohár: szabadságot vesz ki, hogy végére járjon a brutális gyilkosságnak. A nyomok Beverly Hillsbe, Los Angeles luxusnegyedébe vezetnek, a filmsztárok és Amerika gazdagjainak lakhelyére. A kopott farmert, kinyúlt pulóvert és sportcipőt viselő fiatal néger alapos feltűnést kelt az elegáns és finom környezetben; s a film savát-borsát éppen azok a jelenetek adják, amelyekben Axel összeütközésbe kerül a negyed lakóival és luxusszállodáinak alkalmazottjaival. A minden rangra és címre fittyet hányó, keménykötésű és furfangos fiatalember sok kaland és verekedés után eléri a célját: kideríti, hogy ki követte el a gyilkosságot. Más kérdés, hogy ettől a barátja nem támad fel.

(CIC-Video, 1984)



Broadstreet

● 1986 igazi csemegét kínál a Beatles-rajongóknak: az év elején került a nyugat-európai boltokba Paul McCartney videofilmje, a „Broadstreet". Mint az sejthető, ebben a filmben nem a sztorin van a hangsúly, de a rend kedvéért azért írjuk ide azt is: a nemzetközi rocksztárnak, Paulnak (akit ki más is alakíthatna, mint maga McCartney) rossz napja van. Valaki ellopta legújabb — természetesen bombasiker-várományos — lemezének teljes felvett anyagát. Óriási az izgalom, a sztár eget-földet megmozgat, hogy több hónapos munkájának eredményét visszaszerezze. A képernyőn óraműpontossággal feltűnnek a sötét tekintetű, mindenre elszánt, rafinált üzletemberek, akik egymást túllicitálva igyekeznek borsot törni a Tehetség orra alá. Ami pedig a lényeg: zene, zene, rengeteg zene. Paul McCartney mellett a Ringo nevű szereplőt természetesen Ringo Starr alakítja, de sorra feltűnnek a filmben olyan más világsztárok is, mint például Dave Edmunds, John Paul Johnson (Led Zeppelin), Linda McCartney, Louis Johnson (Johnson Brothers) vagy Jeff Porcaro (Toto). Külön érdekesség, hogy az a George Martin, aki 1962 óta az összes Beatles-album producere, kettős szerepet vállalt a filmben, pontosabban *vilmben*, ahogy legújabb a video-filmeket rövidítik külhonban.

A film ürügyén még azt is elpletykáljuk a 42 éves ex-Beatles sztárról, hogy 14 éve él boldog házasságban Lindával, hogy sokat tartózkodik a jó levegőn vidéki házaik egyikében, hogy vegetariánus, hogy sokat sportol, hogy szenvedélyes állatvédő, hogy még mindig nem tud kottát olvasni, és mint ahogy mondta, most már nem is tanul meg, mert az csak megzavarná a zeneszerzésben.

(CBS/Fox)

Cicamica-szindróma

● Figyelem! Következő filmajánlatunkat 18 éven aluliaknak nem ajánljuk! A cím és a kép is sikamlós történetet ígér, ám ebben a filmben mégsem a szex a főszereplő. Donna, a színes bőrű szépség és barátnője, a szőke Gloria menő fotómodellek New Yorkban, és egy kimerítő, többhetes athéni stúdiómunka után úgy határoznak, hogy a görög tengerparton pihenik ki szépségük mutogatásának fáradalmait. Bérelnek egy dzsipet és elindulnak a csodálatos Aphrodité-öböl felé. Útközben felvesznek két diákot, akikkel — ahogy mondani szokás — „össze is jönnek". Még egy férfi csatlakozik az édes-négyeshez: annak az autókölcsönzőnek a tulajdonosa, ahol a lányok a dzsipet bérelték. Az újdonsült barát meghívja őket egy luxusjacht fedélzetére és ott — titokban — kompromittáló fényképeket készít a lányokról. Mikor másnap a fotómodellek meglátogatják a kapitányt luxusvillájában, az bemutatja nekik gyönyörűszép, különös feleségét, Mariát. Maria viszont a képeket mutatja meg, és még mielőtt a két lány kiadhatná a mérgét, elmondja, hogy miért is készültek a felvételek valójában...

(Vegas Video)



Képi illúziók világa

Mikrobusz fordul be egy külvárosi utcába. Fékez. Emberek ugrálnak ki a kocsiból, és percek múlva indul a felvétel. Ketten világosítanak, egy szakállas rendező pattogó utasításokkal intézkedik, a hordozható videokamerák dolgoznak. Nyoma sincs a filmfelvételek eddig megszokott kísérő jelenségeinek, a csellengő műszakiaknak, a lakókocsiba épített öltözőknek, a karszalagos biztosítóembereknek, hiszen ez kamaraműfaj. Videoklip készül.

Néhány éve a clip szóról egyértelműen a bűnözés és az erőszak jutott eszébe az angolszász lemezhallgatóknak és a tévénézőknek, lévén ez az szó az amerikai alvilág egyik legkedveltebb szava. Használták többek közt a gyilkosság, a lopás és a letartóztatás kifejezésére is, hogy a szalonképes értelmezések körében maradjunk. Néhány éve „jó útra tért" a clip kifejezés: olyan rövid, néhány perces videofilm jelölésére szolgál, amely egy-egy slágerre épül. Ebben a „minifilmben" a rendező és a forgatókönyvíró szabad teret engedhet az asszociációinak, s meghökkentő képváltásaival tereli a nézőt, hogy meghallgassa s megvegye az alapanyagul szolgáló hanglemezt.

A műfaj alig néhány éves históriájában háromfajta klipet találni. Az elsők, az úttörők még nem voltak egyebek, mint több kameraállásból több alkalommal rögzített rockkoncertek. Az így felvett képsorok keveréséből készítettek — még ma is készítenek — klipeket. Egy új együttes bemutatkozásánál ugyanis a lemezcégek és a menedzserek egyik kikötése az, hogy legyen olyan videofelvételük is, amely az együttes színpadi megjelenését is bemutatja.

A második kategóriába a több szálon futó, valamilyen rövid sztorit, történetet elmondó klipek tartoznak. A cselekmény két-három párhuzamos szálon fut, de az ebből készült 3-4 perces videofilm egész hangulata valamilyen kapcsolatban van a zenével és a szöveggel. A legújabb „klipszülemények" pedig már digitális trükkökre épülnek, s többnyire csak számítógépes grafikákat, alakokat mozgatnak a képernyőn.

KLIP N° 1

A Picture Music International a világ egyik legnagyobb hanglemezcégének, az EMI-nak videoklip-készítő leányvállalata.

— Az elmúlt évben több mint száz klipet készítettünk — próbálja túlkiabálni a recsegő telefonvonalat a cég igazgatója, Geoff Kempin.

— Felméréseink szerint a lemezeladásokat legalább negyven százalékkal növeli egy jól sikerült videoklip. Általában két nap jut a forgatásra, s egy hét a montírozásra — mindez átlag 15 ezer fontba kerül filmenként. A tavaly készült klipjeink közül a Powerstation „Some like it hot" és Kate Bush „Cloudbusting" című klipjei sikerültek a legjobban.

Bár az igazgató szerint ezek minden valamirevaló klipsikerlistán helyezettek, sajnos itthon még nem láthattuk . . .

A klipgyártás mára igazi nagyipar lett. Minden valamirevaló, slágergyanús lemezből készült videofelvétel, nemritkán több változatban is. Michael Jackson híres nagylemezének címadó számából, a Thriller-ből több kiváló klip készült, sőt a „klipkészítés klipjét" is elkészítették nem csekély — anyagi — sikerrel. A szellemes, ötletdús, meghökkentő klipek ma már mindenütt hódítanak, látni őket a lemezboltok kirakatában elhelyezett hatalmas tévévetítőkön, házibulikon egyaránt. Hallatlan népszerűségüket mutatja, hogy — a felmérések szerint — egy jól sikerült video 30-40 százalékkal is megdobhatja a lemezeladást. Olyan együtteseket is képesek videofelvételekkel a népszerűség csúcsán tartani, amelyek soha nem koncerteztek — lásd napjaink sztárzenekarát, a Modern Talking együttest. Hatásukat, jelentőségüket csak növeli, hogy Európában már két műsorszóró műhold specializálódott a rockzenei adások sugárzására: a Sky-Channel és a Music Box. Ezek műsorait kábeltelevíziós adásként ugyan ma csak az előfizetők foghatják, de a direkt műsorszóró műholdak fellövésével már tízmilliók képernyőjén villognak majd az ügyeletes sztárok.

KLIP N° 2

Száműzték a hamutartókat a sajtótájékoztatóról. Eddie Grant ugyanis alig két óra múlva színpadra lép, s a cigarettafüst árt hangjának. Kedélyének szerencsére nem. Mosolyogva válaszol a videoklipeket firtató újságíró kérdéseire is:

— Nincs beleszólásom abba, hogy milyen klipet készítenek, de abba sem, hogy melyik számból. Mindez menedzserem dolga, mint ahogy az is, hogy kiválassza a legjobb fogatókönyvírót, operatőrt és vágót. Eddig még nem is volt okom beleszólni ebbe a munkába, mert az elkészült klipjeim jól sikerültek. Az én dolgom mindössze az, hogy a forgatáson „beleálljak" a képbe . . .

„Barbados fekete hercege" a klipműfajt egy új művészetnek tartja, s mikor arról kérdeztük, hogy mit visz gyermekeinek karácsonyi ajándékként, szélesen mosolygott.

— Egy parabolaantennát, hogy nézhessék az egész világ műsorát . . .



A videoklip-készítés sehol sem olcsó mulatság, ezért a producerek jól meggondolják, kivel, milyen videót készítsenek. Az NSZK-ban egy videoklip előállítása 50-80 ezer márkába kerül. Ennek elkészítésében döntő szerephez jut a forgatókönyvíró és a vágó. Ez utóbbiakról az a mondás járja, hogy egy szemétkosár tartalmából is tudnak kiváló filmet készíteni. Természetesen a döntő szó itt is a produceré. Ő határozza meg, hogy milyen legyen, miről szóljon a film, s ő bízza meg a forgatókönyvírót — aki egyébként 3-10 ezer márkáért fekteti le a néhány perces cselekmény „pályáit". A helyszíni felvételek 1500, a stúdióban készültek 300 márkába kerülnek óránként, míg a vágás tarifája 5-15 ezer nyugatnémet márka között mozog. Az ár nagymértékben függvénye annak, hogy milyen trükköket kell alkalmazni a vágónak.

A rendezőnek igen kis beleszólása van a klip végső formájába. A felvételek befejezése után ugyanis a producer kifizeti a rendezőt, s a nyersanyagot a vágó kezeire és hozzáértésére bízza. A hagyományos stílusban dolgozó vágók itt nehezen boldogulnak, mert a klipvágás egészen más felkészültséget és képességeket igényel, mint a hagyományos filmkészítés.

KLIP N° 3

— Jó a lemez, de van-e video? — Ezt kérdezték Som Lajostól, a Senator együttes vezetőjétől a külföldi menedzserek. Persze igennel válaszolt, de akkor még fogalma sem volt arról, hogy mikor és miképpen lesz videoklip az együttesről.

Hazajött, megalakította a Syncron műsorirodát, amely első tevékenységei között elkészítette a Senator két klipjét. Négy nap alatt 15 statisztával, két kamerával és egy U-matic videorendszerrel készült el az a 7 és fél órás nyersanyag, amelyből a vágás után 2 darab 4 perces klip készült. A költségek 80 ezer forintot tettek ki klipenként. Mindkettő látható lesz a Pulzus és a Zenebutik műsorában. (Megvehető lesz???)

A klipkészítés talán legizgalmasabb fázisa a vágás, montírozás. Csodát persze még a legjobb vágó sem tehet, de nem véletlen, hogy Nyugat-Európában a forgatókönyvírók mellett őket fizetik meg a legjobban. A videoszalag montírozására csak jobb szó híján lehet a vágás szót használni. Ez a fogalom a filmkészítés gyakorlatában azt jelentette, hogy a celluloidszalagot elvágják, majd a rendező utasításának megfelelően átrendezve összeragasztják. Erről azonban itt szó sincs. A több kamerával, több videoszalagra felvett jeleket keverik, úsztatják, mixelik egyetlen szalagra. Az egyszerű „videovágás" nem áll másból, mint a különböző képek közti áttűnés megvalósításából. A nem pontos szóhasználattal digitális vágásnak nevezett folyamat már sokkal többet tud. (Azért nem lehet valódi digitális vágásnak nevezni, mert nem arról van szó, hogy a képet digitális jelekké alakítanák, s ezeket variálva alakítanák ki az új képet, hanem arról, hogy a kép mixelésére, montírozására alkalmas készülék — egy speciális számítógép — működik digitális elven.) A berendezés alapprogramkészletének elemeit már sokszor lehetett látni a televízió különböző műsoraiban — a kép megfordul, egy ponttá szűkül össze, megpördül, kis elemekre bomlik stb. Ezeket az alaptrükköket a vágó utasításokkal látja el, ezzel a trükkök sorrendjét, idejét befolyásolja — vagyis kialakítja a képi élményt.



KLIP N° 4

Füst, ellenfény, hangfalak és kamerák. Vagy hatvan görkorcsolyás fiú és lány robog be a Petőfi Csarnokba. Az ajtók recsegve-ropogva engednek utat a szélvészseregnek, közben bömböl a zene. Delhusa Gjon feltápászkodik a földről. Ő már készen van. Kétballábas görkorcsolyzóként énekelte legújabb slágerét most videoszalagra is. Gyors átrendezés és már Nagy Feró érkezik tetőtől talpig sebtapaszban. Most rajta a sor.

Január végén alig két nap alatt 12 dal klipesítését végezte el Desseffy Zsuzsa rendező irányításával a tévé csapata. A tucatnyi felvétel vágására alig öt napjuk volt, a felvételeket ugyanis várta a január 22—30. között megrendezett cannes-i MIDEM fesztivál. Szóval ezek a felvételek csak jobb szó híján nevezhetők klipnek, de hát sebaj. Most ennyi tellett . . .

A Magyar Televízió 4-es stúdiójában egy alig egyéves Thompson-SCF gyártmányú mixer működik. Ez a berendezés még a digitális vágóberendezések első generációját képviseli, lineáris trükköket tud — tehát csak síkban tud dolgozni. (Most készülő társai például már teret görbíteni is tudnak.) „Kelléktárában" húszfajta rutintrükköt találhatunk, de természetesen ezek variációit is fel lehet használni. Az alaptrükköket a célprogramozott számítógép memóriájába építették, s ezért nem bővíthető számuk. A vágók ezek kombinációival tudnak eredeti trükköket „kitalálni". A televízió általában U-Matic technikával rögzített videofelvételeit is itt keverik. A külső forgatások után ezen a berendezésen készültek az első hazai klipek, a KFT, az R-GO és az LGT slágereiből. Úgy tűnik, az igazi tömegtermelés a Magyar Hanglemezgyártó Vállalat és a televízió együttműködésével hamarosan beindul. A tévében az idén indult a „Húsz a csúcson" című slágerlistához és a lemezgyár új termékeihez idén már közel negyven klip készül.

Videoklipgyártásban tehát megkezdtük a felzárkózást — most már „csak" a forgalmazás és terjesztés részletkérdéseit kellene kidolgozni, és persze végre új slágerek is kellenének . . .

SZAKONYI PÉTER

Ha filmről beszélünk, a pénzről beszélünk

INTERJÚ JANCSÓ MIKLÓS FILMRENDEZŐVEL

— Van otthon képmagnója?

— Igen. Nemrég vettem. Szabó István filmjeit tanulmányozom, szeretnék írni róluk.

— Emlékszik még rá, hogy hol látott először videót, és mi volt akkor a benyomása róla?

— Valamikor a hatvanas évek vége felé külföldön láttam először videoműsort, de nem volt hozzá különösebb bizalmam, mert a produkciót elég primitívnek találtam. Akkor egyébként az volt a véleményem, hogy idővel, ha elfogadható ára lesz a készülékeknek, akkor akár „magánkönyvtárrá" is válhat egy-egy otthoni szalagtár. Érdekes lenne a klasszikusokat videón őrizni.

— Nem félti a mozit?

— Azt hiszem, a szép nagy mozivászon hatását nem lehet pótolni, de remek játék ez az otthoni mozipótlék. Játszani pedig ki nem szeret?

— Használja a videotechnikát? Pontosabban: kihasználja?

— Szeretem a hosszú beállításokat. A normál, 35 milliméteres filmnél egy kazetta nem tart tovább 10-11 percnél, akkor le kell állnunk. Videokamerával akár egy órán keresztül is filmezhetünk megállás nélkül. 1985 nyarán Franciaországban már olyan kamerával dolgoztunk, ami egyszerre vett video- és filmszalagra.

— Milyen filmet forgattak?

— Élie Wiesel Máramarosszigetről származó író Hajnal című regényéből készítettünk filmet. A cselekmény 1946-ban játszódik Palesztinában, Izrael állam megalakulása előtt, és tulajdonképpen egy terrorista akció története. A februári nyugat-berlini filmfesztiválon mutatták be. Szóval ezen a forgatáson már nem kellett a kamera mellett sétálnom, hanem a monitor előtt ültem, és előttem volt az a kép, amit a kamera látott. Tudja, nem biztos, hogy ez így jobb volt. Kényelmesebbnek kényelmesebb, de ha a kamera mellett állok, akkor „benne" vagyok a jelenetben, így viszont csak kívülről szemlélem. Más.

— Most alkalmazta először a videót forgatáson?

— Nem, már a Zsarnok szívében is jelen volt a videokamera, de még nem volt együtt a filmkamerával. A Faustus doktor boldogságos pokoljárása című tévésorozatot is visszanézhettem rögtön a felvétel után, de ez egyáltalán nem azt jelenti, hogy azonnal meg is tudtam ítélni. Időre van szükség. A sokéves beidegzettség nehezen „vált".

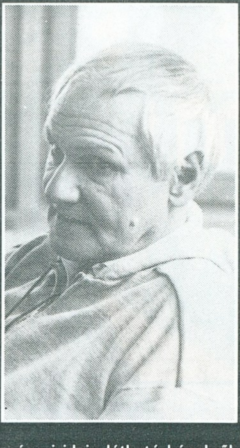
— Annak idején széltébenhosszában mesélték, hogy ráfizetett arra, hogy az Omega-filmet videóra forgatta. Mert a filmre másolás két évig tartott.

— Az az angol cég, amelyikre a munkát bíztuk, időközben tönkrement, úgyhogy az Omega-film átmásolása csakugyan hosszú ideig állt. Ezt a műveletet nagyon kevesen végzik a világon, rajtuk kívül talán csak két amerikai és egy japán cégről tudok. A procedúra nagyon drága, pedig talán ez lenne az igazi: felvenni a filmet videóra, kihasználni a technika minden előnyét, montírozni, vágni és a kész produkciót átmásolni 35 milliméteres mozifilmre. De hát ez csak álom. Szegény ország vagyunk.

— Mennyire?

— Nagyon. Szerintem a mi szakmánk nem művészet, hanem az adottságok felmérése: mim és mennyim van a film elkészítéséhez. Ezt a legutóbbi filmemet például azért forgattam Franciaországban, mert ott volt a legolcsóbb. Az eredeti helyszínen csak néhány napot töltöttünk. Ilyenkor mindig eszembe jutnak azok az alig egyperces nyugati reklámfilmek, amelyekben szinte tizedmásodpercenként változnak a helyszínek, és hol a Bahamákról, hol pedig Alaszkáról villan fel egy kép. Egy ilyen egyperces filmbe beleölhetnek egymillió dollárt is. 1971-ben, mikor először forgattam Olaszországban, a filmem egyik producere, aki többek között reklámfilmekkel is foglalkozott, felajánlotta, hogy készítsek neki négy darab egyperces filmet. Ezért a munkáért annak az összegnek a kétszeresét ajánlotta nekem, amit az egész estét betöltő mozifilmért kaptam. Végül nem vállaltam. Nem az én világom. Pedig Itáliában sok neves kolléga ezekből a reklámfilmekből él.

— Beszéljünk egy kicsit a videoclipekről, ha már szó esett a gyorsan változó, villanásnyi ideig látható képekről. Mit szól ehhez a műfajhoz?



— Szilveszterkor szándékosan végignéztem azt a műsort, amiben nagyrészt külföldi együttesek videoclipjeit mutatták be. Mindegyikről ugyanaz sütött: a pénz, a tömérdek pénz, a gazdagság. A képek gyors egymásutánban történő váltakoztatása. A montázstechnika már régen jelen van a filmművészetben; talán Eizenstein volt az első, aki művészi szinten kezdte alkalmazni. De ezekben a videoclipekben már olyan gyorsan és összevissza váltakoznak a képek, mint egy álomban. Nekem legalábbis egyértelműen álomszerű. Csak a legvégén áll össze a dolog, és talán annál sikeresebb egy clip, minél zavarosabb, minél valószínűtlenebb, és minél kevesebbszer tér vissza ugyanaz a helyszín. Ehhez pedig rengeteg pénz kell. Abban a bizonyos szilveszteri összeállításban látszott leginkább, hogy mennyire szegények a magyar „clipgyártók": nálunk sokszor tért vissza a kevés helyszín. A filmművészetben is kezd feltűnni itt-ott ez a rendkívülien felgyorsított montázstechnika, így például ezt láthattuk az „Apokalipszis most" című filmben. Nem véletlen, hogy az egy különösen drága produkció volt; 30-40 millió dollár körüli összegbe került. De meg kell mondanom, tőlem meglehetősen távol áll ez a stílus. Az én nemzedékem még összefüggő logika szerinti történeteket vár és visz filmre. Számomra egy filmnek jelentése van, mondanivalója, logikája. A film üzenet, az üzenetnek pedig világosnak kell lennie. Igaz, azt is be kell látni, hogy a legifjabbakat ez már nem nagyon vonzza.

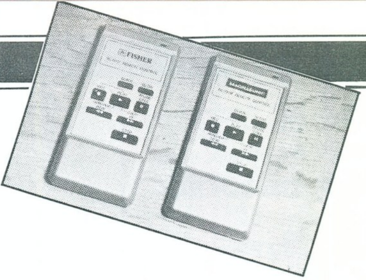
— Ezt hogy érti?

— Nézze, én *tanultam* a képet, a mai fiatalok pedig belenőttek, illetve együtt nőttek fel vele. Sőt némelyikük kamerával — lassan videokamerával — a kezében. Ez az ifjúság már egészen másként csinál filmet, mint az én generációm. De hát ez természetes is. A legkisebb gyerekem hároméves, de már jó ideje önállóan helyezi be a videokazettát a készülékbe. Tudja, hogy melyik gombot kell megnyomni, ha „videózni" akar. Ő maga választja ki a filmet — felismeri a dobozáról — felteszi és megnézi. Ennyi az egész.

— Meg tudná fogalmazni, hogy önnek végül is mit jelent a video?

— Erre a kérdésre csak patetikus választ tudok adni: a varázslatot jelenti. André Bazin, a francia új hullám filozófus-ideológusa egyszer azt írta, hogy a film akkor lesz igazán valami, ha a technika megteremti a rendező számára ugyanazt, mint amit az írónak a töltőtoll jelent. Azt hiszem, ezen az úton haladunk.

FORINYÁK ÉVA

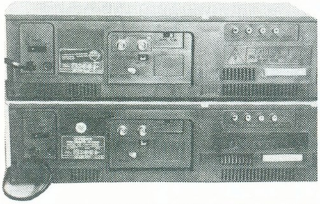


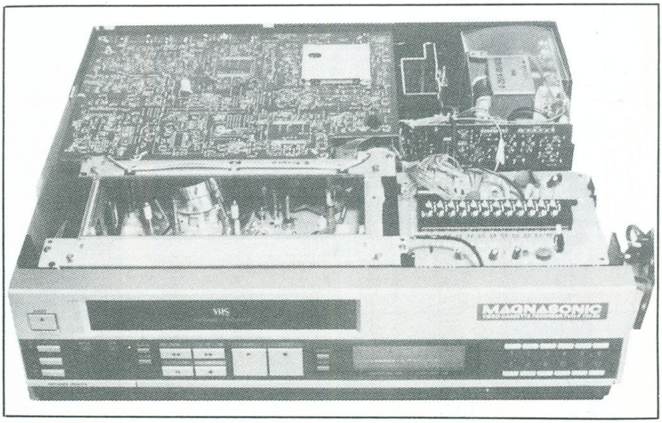
Fisher

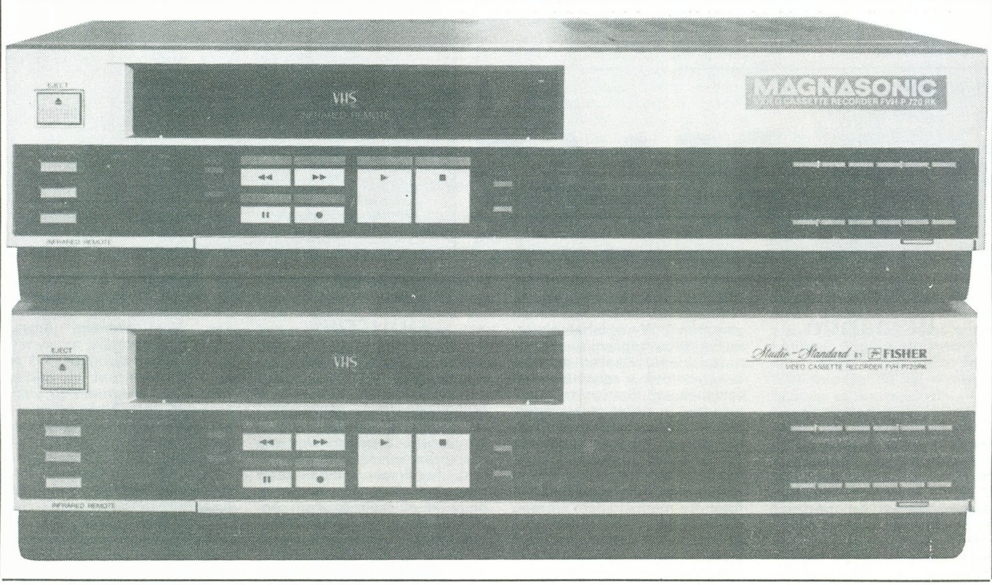
KONTRA

Magnasonic

Az utóbbi hónapokban két standard képmagnótípus, egy Fisher és egy Magnasonic árasztotta el nagy mennyiségben a hazai boltokat. Első pillantásra a készülékek egymástól csak abban különböznek, hogy a jó nevű Fishert hatezer forinttal drágábban adták: pedig még a gombok is pontosan egyformák a két magnón. Ezért a Fisher kontra Magnasonic-teszt készítője, Szakolczay Lajos, a Magyar Elektrotechnikai Ellenőrző Intézet csoportvezető mérnöke, az alábbi kis romantikus táncszvitben először is a két típust vetette össze.







Fisher
KONTRA
Magnasonic

Szvit
(kötetlen táncformák sora)

Nos, néztük a gépeket elölről, hátulról, de a névfeliratokon kívül minden egyezett. Gyanús akkor lett a dolog, amikor kiderült, hogy még belül is teljesen azonosak. Az igazi felfedezéshez azonban — hiába írunk zenei formában — inkább detektívnek kellett lenni, nem zenekritikusnak. Addig forgattuk, nézegettük ugyanis a készülékek kemény karton csomagolódobozait, míg észrevettük, a Magnasonic dobozára utólag préselték rá a „Magnasonic" feliratot. Nem volt kis munka tépés nélkül felfeszegetni a ragasztást, de megérte: a cédula alól lassan előtűnt a Fisher felirat. Mit ne mondjunk, ez a ragasztott papírdarab volt (az árukon kívül) az összes különbség, ami a két típus között kimutatható volt.

SZOLGÁLTATÁSI KATEGORIZÁLÁS

STANDARD KATEGÓRIA:

Felvétel
Lejátszás
Előre-hátra tekercselés
Gyors képkeresés előre-hátra
Programozhatóság 1 program, 7 napra előre

KÖZÉPKATEGÓRIA:

Jó állókép
Egyes képléptetés
Programozhatóság több program naponta, leg alább két hétre előre
Azonnali felvételi lehetőség

FELSŐ KATEGÓRIA:

Sztereó Hi-Fi hang
Sztereó tuner (dekóder)

CSÚCSKATEGÓRIA:

Képlassítás, -gyorsítás
Képbevágás (inzert)
Utóhangosítás





FISHER/MAGNASONIC adatok

ÁLTALÁNOS JELLEMZŐK:	
Hálózati feszültség:	220 V 50 Hz
Teljesítményfelvétel:	36 W/16 W
Méretek:	440x117x365 mm
Tömeg:	10 kg
SZOLGÁLTATÁSOK:	
Játékidő:	240 perc E-240-es kazettával
Áttekercselési idő:	4,5 perc
Gyorskeresés előre:	5-szörös
hátra:	5-szörös
Lassítás:	0,5-szeres
Gyorsítás:	2-szeres
Állókép:	●
Képről képre léptetés:	
Képbevágás:	
Utóhangosítás:	
Azonnali felvétel:	
PROGRAMOZHATÓSÁG	
Óra kvarcvezérlés:	●
Napi programok száma:	1
Programozható napok száma:	9
Naponta ismételhető program:	●
Hetente ismételhető program:	
Programban csatornakiválasztás:	
AUTOMATIKÁK:	
Adókeresés:	
Memoriastop (0000):	●
Szalagállásstop (pl.: 0137):	
Film vége stop:	
Visszatekercselés:	●
Ismétlés:	
Színnormaváltás:	
Hangnormaváltás:	●
Hátralévő szalagidő percekben:	
intervallumokban:	
KÜLÖNLEGESSÉGEK:	
Sztereó hang:	
Zajcsökkentő:	
Sztereó hang Hi-Fi:	
Biztosítás hálózatkimaradás esetére:	
Hozzáférés letiltás:	
Távszabályozó kábeles:	
infra:	●
Távirányíthatók a magnófunkciók:	●
+ csatornaváltás	
+ hangolás	
CSATLAKOZÓK:	
Antenna be:	DIN-aljzat
ki:	DIN-hüvely
Video be:	RCA
ki:	RCA
Hang (AUX) be:	RCA
ki:	RCA
Mikrofon:	
Euro-Scart (21 pol.):	
Kamera:	
Kamerastop:	2,5 mm-es jack

Allemande
(mérsékelt tempójú tánc)

KEZELŐSZERVEK. A Fisher és az ál-Magnasonic előlapján lényegében véve ugyanazokat a gombokat találjuk, éppen olyan érintésre kapcsoló megoldással, mint a többi asztali képmagnón. Sajnos ezt már nem tudjuk elmondani a távkapcsolójukról, mert bár nagyon csinos, keskeny kivitelűek, feltűnően kevesebbet „tudnak" az ilyen árkategóriájú készülékektől elvárhatónál. Nem lehet távirányítva ki-be kapcsolni, programozni a készülékeket, nem teszik lehetővé a televiziós csatornaváltást (hadonászhatunk egyidejűleg a tévé távkapcsolójával — ha van neki), gyakorlatilag csak a felvétel és a lejátszás üzemmódjait vezérelhetjük távolról. Mondhatnánk persze, hogy ugyan már, egy kis séta a foteltól a magnóig nem árt meg az ízületeknek, de ezúttal nem az esti tornát teszteljük: ennél többet nyújthatnának a közel egy autó árát kitevő összegért.

Bourrée
(páros ütemű francia tánc)

MEGBÍZHATÓSÁG. A képmagnók mechanikai megbízhatóságáról csak évek múltán, sok ezer órás nyúzás után alkothatunk fogalmat: mindenesetre nem túlzottan megnyugtató, hogy készülékeinket nem öntött, hanem préselt lemezekkel gyártották, mert az utóbbi sokkal hajlamosabb idővel a méretváltoztatásra, s videóéknál tizedmillimétereken múlik minden. Akad azonban jócskán olyan gyengeségük, amely már nyilvánvalóan bizonytalanná teszi a használatukat: így például nem látták el semmilyen áramkimaradás elleni védelemmel a két típust. Elég egy pillanatnyi áramszünet, s a gondosan beirt programot „elfelejti" az elektronika, fütyül majd felvenni távollétünkben kedvenc filmünket. Ez bizony öreg hiba, amit csak akkor oldhatunk meg, ha csekély költséggel saját áramfejlesztő telepet építtetünk ki lakásunkban.

Műszaki adatok és mérési eredmények

	Specifikált:	Mért:
RF bemenet	VHF OIRT 1—5.	
	CCIR 2—4	40,75—106 MHz
	VHF OIRT 6—12,	
	CCIR 5—12	166,5—302 MHz
	UHF OIRT—CCIR	
	21—69	454—863 MHz
RF érzékenység 20 dB jel/zaj viszonyra vonatkoztatva	—	110—140 μV
RF kimenet	36. csatorna	591,25 MHz
	30—39. között beállítható	543—616 MHz
RF kimeneti szint	—	1,6 mV
RF kimeneti impedancia	75 ohm	61—110 ohm
Videobemeneti impedancia	75 ohm	75 ohm
szint	1 V_{cs-cs}	1 V_{cs-cs}
Videokimeneti impedancia	75 ohm	67 ohm
szint	1 V_{cs-cs}	1,15 V_{cs-cs}
Hangbemeneti impedancia	50 kohm	56 kohm
szint	0,1 V	0,1 V
Hangkimeneti impedancia	600 ohm	660 ohm
szint	0,5 V	0,5 V
Video jel/zaj viszony	43 dB	46 dB
Hang jel/zaj viszony	42 dB	43 dB
Sorbontás	240 sor	225 sor
Hangátvitel (frekvencia-átvitel) (—6 dB-es szintesésre értékelve)	50 Hz—10 kHz	65 Hz—10,5 kHz

MAGYARÁZAT A MŰSZAKI ADATOKBAN SZEREPLŐ KIFEJEZÉSEKHEZ ÉS ÉRTÉKEKHEZ

A 20 dB jel/zaj viszony azt jelenti, hogy a megjelenített képben az információban 10% zaj van jelen. Ez a képminőség egy tv-vétel esetén is gyenge képminőséget jelent, magnórögzítésnél szinte használ-hatatlan, mert a felvételi zajjal kevered-ve igen rossz képminőséget eredmé-nyez. Mégis ezt a viszonyszámot hasz-náljuk azért, hogy egyes készülékek egy-máshoz viszonyíthatók legyenek. Mag-nónál általában ennek a jelnek az ötszö-rösére van szükség arra, hogy megfelelő képrögzítést kapjunk. Tehát videomag-nót csak jó minőségű antennával hasz-náljunk, ha jó képet akarunk elérni. Mi sem jellemzőbb erre, hogy a magnók jel/zaj viszonya 40—50 dB között van, ami megfelel 1—0,3% zajnak.

A rádiófrekvenciás be- és kimeneti impedanciaviszonyainak vizsgálata a szellemkép- és reflexiómentes vételi le-hetőségek miatt szükséges. A sorbon-tást jellemző szám a kép élességére utal, minél magasabb értékű a kép éles-sége, annál jobb lesz. (A hangfrekvencia átvitele ma már feltehetően mindenki nek egyértelmű és világos kifejezés, kü lönösebb magyarázatra nem szorul.)

Bár a „Szolgáltatások" fejezetben is szóba hozhatnánk, itt jegyezzük meg, hogy a Fisher-Magnasonicot elfelejtették ellátni automatikus Pal—Secam váltóval. Ez szolgáltatási hiányosságként mindössze annyi gondot okoz, hogy amennyiben nyugati műsoros kazettát nézünk, s a kézi kapcsolót nem állítottuk át, a magyar adás nem lesz színes: megint oda kell menni és átváltani. Nagyobb baj, hogy felvételnél szintén a megfelelő állásba kell kapcsolnunk, mert ha erről megfeledkezünk, vagy a felvétel nem lesz színes, vagy nem lesz hangja. Ráadásul a távprogramozott felvételnél sincs gomb, amivel beállíthatnánk a felvételi normát: ekkor is a Pal—Secam váltóval kell előre beállítani a vételt.

Sarabande

(mór eredetű tánc)

SZOLGÁLTATÁSOK. A készülék tévéadóra hangoló rendszere teljesen hagyományos, potenciométeres memóriájú. Ez egyszerűségénél fogva könnyen kezelhető, olcsó, de korszerűtlen megoldás. Timer, vagyis távfelvételi programozással a magnók vagy legfeljebb kilenc napra vesznek fel egy programot, vagy mindennap bekapcsolnak ugyanabban az időpontban. Egyébként kissé furcsa megoldással lehet programozni ezeket a típusokat, mert ugyan a felvétel kezdetét kell „beírni" a memóriába, de azután nem a végét, hanem a rögzíteni kívánt program időtartamát (például: felvétel kezdődik 13.20-kor és 1 óra 30 percig tart, tehát 14.50-ig).

A lehangolóan csekély kilenc napra egyszeri programozási lehetőség (az azonos kategóriájú Akai VS—3: 4 hétre 2) mellett azonban kínálnak két megfelelő szolgáltatást is ezek a képmagnók. Feltétlen erényükként kell megemlítenünk a slow-quick (lassítás-gyorsítás) lehetőséget, ami csak magasabb kategóriájú és árú készülékeken megszokott mutatvány: általa felére, illetve kétszeres sebességre válthatjuk a képet. Szintén előnyös, hogy a gépeket ellátták kamera-stop kapcsolással — ez is kevés képmagnón található meg. Ami nem kis értékű szolgáltatás, ha meggondoljuk, hogy milyen bosszantó lehet tízméteres kábellel dolgozni egy kamerával, s minden esetben úgy visszarohanni a képmagnóhoz, megállítani a felvételt, miközben a kamera rendületlenül vesz tovább.

Mellékelt táblázataink egyikében (szolgáltatási kategorizálás) megadtuk azokat a jellemzőket, amelyek alapján egy képmagnót standard, közép-, felső vagy csúcskategóriába sorolhatunk. (Ezek elsősorban szolgáltatási adatok, hiszen a videózásban ma még nincsenek olyan kialakult normák, mint például a hi-fi technikában, amelyek alapján pontosan meg lehetne határozni egy készülék technikai színvonalát. Ha valamely kategória bármelyik követelményét a készülék nem teljesíti, „felső" osztályba nem léphet.) Hogy az olvasó idővel mégis egy rendszerezhető, általános követelményrendszerben vethesse össze a különféle típusokat, ezért a Fisher/Magnasonic adatok című táblázatunk számos olyan rovatot is tartalmaz, amit ezúttal üresen kellett hagynunk. (Más készülékek azonban majd „tudják" ezeket is. Például: hozzáférhetőségi letiltás Grundig VS 200; távirányítható minden funkció Akai VS—3 SEG; programcsatorna-„beírás" lehetősége Panasonic magnók stb.) S egy harmadik táblázat (Műszaki adatok és mérési eredmények) mondja el szűkszavúan a legtöbb információt: utánanéztünk a prospektusokban megadott gyári adatoknak, illetve, amelyet nem vagy csak nagyvonalúan tettek közzé, de a felhasználónak fontos lehet, azt szintén bemértük.

Courante

(udvari tánc)

ÁR. Erről a — finoman szólva — furcsaságról már ejtettünk egykét szót a bevezetőben. Most pusztán a tényeket említve csupán annyit: bár Triál-boltokban láttuk mindkét készüléket azonos, 63 300 forintos áron, az áruházak többségében a Magnasonic 63 000, a Fisher pedig 69 000 forintba került. Ha legalább fordítva lett volna, azt hihetnénk, hogy a Magnasonicra külön ráragasztott felirat került 6000 forintba, de így — mint általában az árképzésnél — örök homályban marad a különbözet oka. Jobb híján egy régi Ludas Matyi-tréfa jut eszünkbe, amelyben a rajzoló az árkalkulátort egy számokkal teleírt kötényben ábrázolta, s ahol a behunyt szemű kalkulátor a hasára csapott, az lett a termék ára . . .

B. Z.

Minek nekünk kábeltévé?!

Sokat mondok, ha hatvan ember él közöttünk, aki az elmúlt két évben a fejébe vette, hogy *televíziót alapít*, s két-háromszáz, aki már dolgozik is a létesítendő, vagy épp megalapított televízióért. S vagy 200 ezren már láttak is valamit e „fantaszták" produkcióiból saját készülékük képernyőjén. Három évvel ezelőtt még csak álmodni sem tudott volna erről senki.

Igen, 16 városban van már valamekkora kábeltelevíziós hálózat, de érdemes ezért lelkesedni? Olyan nagy dolog az, ha mondjuk egy vidéki nagyvárosban 2-3 ezer lakásban, kéthetenként nézni lehet vagy kétórányi helyi műsort, s mindehhez csak a stúdió berendezése belekerült vagy 10 millióba? E pénzszűkös években *épp erre* van olyan nagy szükség?

Őszintén szólva, ez már nekem is, komoly formában is az eszembe jutott, amikor húsz évvel ezelőtti „made in Szabadság tér" műsorok szegényes utánzatát láttam mai kábeltévés, ráadásul főállásban foglalkoztatott profik produkciójaként. Van ilyen, sajnos.

De olyan is van, mint a *reggeli* tévéműsorral Dunaújvárosban végzett kísérlet, mint a gazdagréti „kábelmozi", vagy a helyi problémákról rendezett élő fórumadások, *teho*-viták olyan városokban, amelyeknek nincs saját helyi újságjuk. S éppen itt a kábeltévék gyors kicsírázásának fő értelme (bár nem föltétlenül a fő oka). Az 1985-ös választások és a teho körüli felbolydulások világosan jelezték, hogy nem használ a helyi demokrácia egészségének, ha egy városban a szóbeszéd a legkiterjedtebb és leginkább megbízható információs csatorna. S ha nincs helyi újság, bizony kell a kábeltévé, már csak azért is, mert egyik-másik (s nem is akárhogy) működő rendszerre költött pénzből nemhogy lapot, de stencilezett „híradót" se nagyon lehetne kiadni elegendő példányban.

Kellhet a helyi kábeltévé, s hogy kell-e valójában, azt a kívülálló aligha tudja érdemben megítélni. Azt például a bajaiaknak kell tudniuk, hogy fölösleges kivagyiság-e a *városi rádióval* több év óta (évente néhány napig) tartó próbálkozás, illetve a szóban forgó helyi kábeltévé, vagy valóságos szükségleteket elégíthetne ki? Egészében véve aligha hihető, hogy két év alatt pusztán azért került volna napirendre két tucat településen, lakóközösségben a helyi műsorkészítés megvalósítása, mert itt vagy ott „emlékművet" akartak maguknak állítani, amott vagy emitt kóbor pénzvadászok reméltek könnyű keresetet. Még ott is a követelmények az igazán mérvadóak, ahol ilyesmi is jelen volt a dolgok mozgatóerői között. A sok kezdeményezés komolyabb tényezőkre, valóságos szükségletekre enged következtetni.

Ezért úgy vélem, hogy ahol az országos televíziót akarják utánozni, ott a viszonylag kevés pénzt is pazarolják, s ahol viszont a lakosság helyi információs szükségleteit tudják kielégíteni, ott jól sáfárkodnak. Különösen akkor, ha nemcsak az induláshoz teremtenek elő akár 10 milliót is, hanem arra is lesz akarat és helyi erőforrás, hogy a kezdeti pár ezer háztartásból valóban az egész települést átfogó kábeltévérendszer váljék.

JAKAB ZOLTÁN

KÁBELTÉVÉS VÁROSOK MAGYARORSZÁGON

A Magyar Televízió műsorigazgatóságán működő kábeltelevízió-csoport információi szerint 1986 januárjában 16 városban működött olyan kábeltévéstúdió, amely legalább havonta egyszer műsort ad. E hálózatokba kereken 132 ezer háztartás volt bekapcsolva. További 7 városban kísérleti jellegű adásokra került eddig sor, illetve foglalkoznak a helyi televízió létrehozásával. Az adások hétfőnként vannak, több helyen ismételnek is.

Városonként az alábbi volt a helyzet.

	Bekötött lakások száma
Hetenként ad műsort	
Budapest – Gazdagréti lakótelep (hétfőtől péntekig)	1 800
Budapest – Kőbánya-Újhegy lakótelep	5 500
Székesfehérvár	25 000
Kéthetente ad műsort	
Debrecen	7 000
Dunaújváros	19 000
Miskolc	2 500
Pécs	16 000
Havonta ad műsort	
Győr	10 000
Kecskemét	3 000
Keszthely	5 500
Leninváros	3 000
Nagykanizsa	6 000
Nyíregyháza	4 600
Oroszlány	5 000
Szolnok	2 500
Tatabánya	11 000
Zalaegerszeg	4 600
Kísérletek, tervek	
Baja	nincs adat
Dombóvár	2 000
Mór	2 500
Paks	2 000
Szeged	10 500
Szekszárd	nincs adat
Veszprém (képújság közvetítése)	10 000

Magyar kábeltévé

Ígéretes csecsemők

Magas szintű politikai állásfoglalást hoztak 1983 őszén a helyi kábeltelevíziózás létrehozásáról, s mostanra hosszú listája lett a saját műsorokkal kísérletező városoknak.

Sikersztori? Túlságosan korai lenne ilyesmiről beszélni, hiszen a 130 ezer bekötött háztartás a tévé-előfizetőknek alig 5 százaléka. A kábelműsorok adásideje mindenütt csekély, készítőik mostanság találják ki a helyi televíziózást, amelynek tényleges szerepe, hatása néhány év múlva körvonalazódhat ki. Ám a még gyerekcipőben sem járó kábeltévék mégis izgalmas jelei a magyar kommunikációs rendszer korszerűsödésének, a kommunikációs forradalom hazai kezdeteinek.

A helyi televíziók mindenütt a már meglévő vagy amúgy is kiépülő nagyközösségi antennahálózatokra települtek, élve a vezetékek kihasználatlan átviteli kapacitásával. Így egyelőre nem kellett külön beruházni az ilyen rendszerek egyébként legköltségesebb részébe, a kábelfektetésbe. Ez egyben az egyik pénzügyi magyarázata is a gyors kezdetnek. A stúdiókat — már ahol vannak — meglévő épületekben rendezték be, ami jelenthetett 1700 négyzetméter alapterületű irodát, mint Kecskeméten, vagy két tárolóhelyiséget, mint a budapesti Gazdagréten.

A legnagyobb kiadásokat a stúdiók belső kiképzése és a technikai eszközök beszerzése jelenti. Mindenütt elengedhetetlen legalább két kamera, egy vezérlőpult, két képrögzítő, egy editálóegység, néhány mikrofon, világítóeszköz és némi bútorzat. A képmagnó helyenként csak kommerciális VHS rendszerű eszközt jelent, a többségnek azonban van U-Maticja (is). A technikai felszereltség csúcsszintjét jelenleg az időalap-korrektor képviseli, amit például Győrött és Kecskeméten már be is szereztek.

Az eddigi ráfordítások 10 millió és 500 ezer között ingadoznak, de az utóbbi összeg mögött intenzív és eredményes kölcsönkérési akciók is állnak. A professzionális igényesség árát jelzi, hogy a Magyar Televízió műszaki igazgatóságán az egyik vidéki város számára 15 millió 30 ezer forintot számoltak ki a helyi stúdió minimális eszközszükségletének költségeként, még 1984 elején, 1983-as árszinten. Ugyanakkor távolról sem lehetne azt állítani, hogy



ott működik legeredményesebben a helyi stúdió, ahol már volt 10 elkölthető millió. Épp az egyik ilyen vidéki város stúdiójának munkatársa írta a Jel-Kép 1985/4. számában, hogy náluk a városi televízió „amolyan mesebeli: van is, meg nincs is". (Havonta egyszer adnak műsort.)

A kábeltelevíziók nem központi, hanem *helyi forrásokból* valósultak meg. Többnyire a városi vagy kerületi tanács, néhány helyen a megyei tanács is adott pénzt, de megnyíltak a helybeli nagyobb vállalatok páncélszekrényei is. Szolnokon az IKV, Leninvárosban a Felnőttnevelési központ (is) finanszírozta a városi televízió létrejöttét.

Budapesten a Fővárosi Tanács 45 millió forintot irányzott elő a folyó ötéves tervre a kábeltelevíziók létesítésére. A beruházási osztály azonban ahhoz köti a támogatást, hogy a kerületi tanács s más szervek is nyúljanak a pénztárcájukba egy-egy lakótelepi program érdekében. (A Kőbánya-Újhegyen és a Gazdagréten működő közösségi televízió már kapott is mintegy 4-4 millió forintot.)

S kik csinálják a műsorokat? Van olyan városi televízió, ahol úgy gondolkodnak, hogy „végül is honnan veszünk hirtelen annyi tévést, hogy az összes helyi stúdiót hozzáértő szakemberekkel töltsük fel?", máshol a műsorkészítés folyamán képezik ki a fotós, amatőr filmes, elektrotechnikai ismeretekkel rendelkező vagy épp ezek nélküli érdeklődőkből a munkatársakat. Dunaújvárosban, Tatabányán például több főállású alkalmazottja van a kábeltévének, máshol újságírók, népművelők, érdeklődő „laikusok" csinálják a műsorokat, többfelé egyetlen fillér tiszteletdíj nélkül. A Magyar Televízió kábeltévécsoportja többek között épp a munkatársak kiképzésében, műszaki szaktanácsadásban, az elkészült műsorok szakmai kritikájában nyújt segítséget azoknak a helyi stúdióknak, amelyek ezt kérik. (No, meg olyasmiben, hogy a kábeltévék főállásosainak ne fizessenek többet, mint amennyit az MTV hasonló beosztású dolgozói kapnak alapbérben. Íme, a konkurenciaviszony legelső jele!)

A *kábelműsorok kínálatának* vannak közös elemei: városi híradó, élőben közvetített magazinműsorok aktuális ügyekről (iskolakezdés, pályaválasztás, várospolitikai kérdések — például a teho), ünnepi köszöntőműsorok. Az utóbbiak jobb esetben a helyi irodalmi színpad, a bábosok stb. közreműködésével készülnek, rosszabb esetben a stúdióbeliek „mutatják meg profizmusukat". Általában ritkán élnek a helyi stúdiók az MTV műsorainak ismétlésével, de rajzfilmeket s más konzervanyagokat több helyütt is adnak — töltelékanyagként.

Sokkal inkább mutattak a kábelprogramok vonzóbb lehetőségei felé a tavalyi választások alkalmával közvetített jelöltbemutató adások, a városvédő egyesületek munkáját ismertető műsorok vagy például a székesfehérváriak eddigi leglátványosabb „dobása". A Real Madrid fehérvári kupaszereplésének előestéjén felvételről bemutatták a vendégcsapat két mérkőzését az Internazionale ellen. A helyi információk új lehetőségeivel próbálkoztak Dunaújvárosban is, amikor *reggel* adtak kísérleti műsort. E „háttértelevízió" értelme rögtön kiviláglik, ha meggondoljuk, mennyit is tudhatnak meg a folyóparti város lakói a Rádió reggeli műsorából a helyi időjárásról, közlekedésről, helyi hírekből.

A műsorkészítés, persze, pénzbe kerül. A stúdiók folyó költségeit fedezhetik a helyi tanács költségvetéséből, de ennek is van vagy előbb-utóbb lesz érezhető határa. Éppen ezért meglepő, hogy nem nagyon élnek a stúdiók a helyi reklámokkal, a városi együtteseknek készíthető videoclipek, a helybeli vállalatok számára gyártható referenciafilmek bevételi forrásainak hasznosításával. A helyi program jelenleg még sehol sem „üzlet". Számos helyen kevés még hozzá a bekapcsolt háztartás, van, ahol hiányoznak a szükséges szakmai tapasztalatok is. Ám mégis érdemes szóba hozni a bevételi lehetőségeket már most. A helyi információgyűjtés és -közlés, a munkatársak képzése, a stúdióberendezések — mindehhez fejlesztési pénzek kellenek majd. S a kábeltelevíziók nem várhatják mindig tátott szájjal a „tápszeres kanalat". Ki fognak nőni a csecsemőkorból.

„Kábelmozi" Gazdagréten

ebruár 2-án „kábelmozit" nyitottak meg azdagréten. A fővárosi lakótelep kábel-véje — a Moképpel együttműködve — szolgáltatásként havonta 8 játékfilmet özvetít, mindegyiket 4-4 alkalommal. havi előfizetési díj háztartásonként 5 Ft, ami 3-4 olcsóbb mozijegy ára Buda-esten. A bevétel egyik fele a filmforgal-nazó vállalaté, a másik a kábeltévének it. A gazdagréti hálózatba jelenleg kere-en 1800 lakás van bekapcsolva.

asonló szolgáltatás bevezetésével fog-lkozik a *kecskeméti* kábeltévé is. Né-ány más városban viszont elvetették a ondolatot, mert az ár- és jövedelmi vi-zonyok miatt nem akarják új kiadással erhelni a kábeles háztartásokat.

 meglevő hazai rendszerekben ugyanis em lehet a filmeket „címzetten" közvetí-eni, azaz csak azokhoz a háztartásokhoz ljuttatni, amelyek elő *akarnak* fizetni. zért az új szolgáltatás díját minden be-apcsolt lakás után be kell szedni.

Miután a Mokép az eddigiekben még em vásárolta meg a nyugati filmek ká-eltelevíziós forgalmazásának jogát, gyelőre csak magyar és más szocialista rszágokból származó darabok lejátszá-ára kerülhet sor. Gazdagréten az „István, a király" c. film nyitotta meg a külön csa-ornán jelentkező „kábelmozi" műsorát.

A KÁBELTÉVÉ ELTERJEDÉSE NYUGAT-EURÓPÁBAN

	A kábelezett háztartások aránya (%)
Belgium és Luxemburg	87
Hollandia	75
Svájc	58
Svédország	53
Dánia	50
Német Szövetségi Köztársaság	47
Finnország	43
Franciaország	41
Írország	30
Norvégia	28
Ausztria	12
Anglia	10

peltelevízió volt az Egyesült Államok munikációs iparának leggyorsabban ekvő ágazata 1985-ben. A nyereség yobb mértékben nőtt, mint a hagyo-nyos műsorszórásban, a gazdasági in-mációs szolgáltatásokban, vagy a lap-könyvkiadásban. 1984-ben 8, 1985-ben ereken 6 százalékkal nőtt a kábelhálóza-okhoz kapcsolt háztartások aránya. Ta-aly a háztartásoknak 46 százaléka kapta vezetéken a műsorokat, egyes városok-ban azonban jóval 80 százalékon felüli az elterjedtség.

(TELECOMMUNICATIONS UPDATE)

SZAKNYELVEN SZÓLVA

KÁBEL-stúdiók rendszertechnikája

A kábeltévé-stúdiókból kimenő mű-sorjelek alapvetően szükséges forrá-sai a videokamerák, képmagnók és — képújság szerkesztéséhez — a házi számítógépek. E források jeleit egy passzív szelektorral közvetlenül egy-másra vághatjuk (éles vágás) ugyan, de a kép élvezhetetlen lesz, „szét-esik", mert a források nincsenek ösz-szeszinkronizálva. Erre szolgál a *szink-rongenerátor.*

GEN LOCK-ról (generátorkötésről) beszélünk akkor, ha a források azonos szinkrongenerátorral járnak, és frek-venciában, valamint sor- és színfázis-ban együtt futnak. Ez a kép keverhető-ségének az előfeltétele. Generátorkö-tés csak olyan kameráknál lehetséges, amelyeknek van GEN LOCK bemene-tük, ahova vagy egy központi szinkron-generátor jelét vagy egy GEN LOCK-kal nem rendelkező kamera referen-ciajelét juttatjuk el.

A szinkronizált jeleket már átvihet-jük a *képkeverőre.* E berendezéseken legalább CUT sor és A/B mix sor van, az előbbivel éles vágást, az utóbbival képúsztatást lehet végezni. A PRE-VIEW sor az előre kiválasztott forrás képét jeleníti meg a sorhoz tartozó monitoron.

A képmagnók — rendszerüktől füg-getlenül — nagyobb gondot jelente-nek, mint a kamerák. A technológia csúcsszintjén lévő berendezésektől sem várható el ugyanis, hogy a mecha-nikus és az elektronikus részek min-den időpillanatban együtt fussanak. Következésképp a lejátszáskor kapott videojelnek *időhibája* van. Az időhiba nagyságát a szervorendszerek, a fej-dob, főtengely és a csévélőmotorok határozzák meg. Ezeknek az a felada-ta, hogy a fejdobon lévő videofejek olyan pontosan pásztázzák le a video-szalag információt hordozó mágneses csíkját, mint ahogy azt a felvételkor a szalagra felírták.

Egy televíziós képsor időtartama el-vileg 64 mikroszekundum. A gyakorlati vizsgálat során azonban azt tapasztal-juk, hogy ez az érték állandóan válto-zik, és egy vagy több félkép megjelení-tése alatt jelentős ingadozásokat mu-tat. (E jelenség következményeit a képmagnósok jól ismerik. A többszöri másolatokon az egymástól átírt időhi-bák halmozódva jelennek meg, a kép-ernyőn sorirányú elmozdulások, reme-gések, hullámzások láthatók.)

E problémát DTBC (digitális időalap-korrektor) berendezéssel lehet megol-dani. A DTBC az időhibás analóg videojelet digitalizálja (A/D konverter) és egy tárolóba beírja. Onnan soron-ként 64 mikroszekundumos idővel ki-olvasva (egy D/A konverter segítségé-vel) ismét megkapjuk az immár kor-rekt jeleket. A tárolókapacitások nö-vekedése és javuló hozzáférhetősége lehetővé tette az ún. frame syncroni-zer-ek elterjedését. Ezek a berendezé-sek egy teljes televíziós kép mindkét félképét tárolják, s így egyvonalas DTBC üzemmódban működve, bármi-lyen rendszerű képmagnó jeleit korri-gálni tudják. Az időalap-korrektorokat is lehet GEN LOCK-olni, így a képmag-nók lejátszott jelei is átvihetők a mi-xerre. A frame syncronizer-ek a házi számítógépek jeleinek keverhetősé-gét is előállítják. (A home computerek szinkrongenerátora nem felel meg a televíziós szabványnak.)

Érdemes megemlíteni azokat a se-gédberendezéseket, amelyek révén a stúdiók rendszertechnikája áttekint-hetővé, kezelhetővé és gyorsan ellen-őrizhetővé válik. A mai kábeltévés gyakorlatban a stúdiók berendezéseit a napi feladatoknak megfelelően át-kábelezik. Ennek során többféle hiba keletkezhet (lezáratlanságok, illeszté-si gondok, reflexiók, áthallások stb.). Ezen segítenek a *szétosztó erősítők* és a *mátrixok.* A szétosztó erősítők feladata az, hogy a források jeleit meg-jelenítsék a stúdió kitüntetett pontjain (pl. a monitorokon, mátrixbemenete-ken). A mátrixok segítségével pedig ki lehet választani a kimenőpontokra (pl. a fejállomás felé menő adáskábelre) szánt jeleket. A szétosztó erősítők szerepét jelzi, hogy segítségükkel a stúdiót — a bekapcsolástól számítva — 10 perc alatt adáskész állapotba he-lyezhetjük.

HORVÁTH GÉZA

Antennaerdőktől a program-dzsungelig

KÜLFÖLDI FEJLŐDÉSTENDENCIÁK

A kábeltelevízió történetének kezdetei még a reklámzajos Amerikában is igen csöndesek, érdektelenek voltak. A hatvanas években a nagyvárosok acél-vasbeton szerkezetű magasházai, felhőkarcolói nagy területeken árnyékolták, illetve az elektromágneses hullámok visszaverődése révén zavarták a tévéműsorok vételét. Különösen ártottak a színhűségéről amúgy sem épp híres NTSC rendszerben sugárzott adásoknak. (A nagyvárosi humor „*n*ever *t*wice the *s*ame *c*olor"-ként oldotta fel a rendszer rövidítését, azaz „sosem látod kétszer ugyanazt a színt"-nek nevezte el.) A vevőantenna-erdők pedig a legrondább városok képét is tovább csúfították. A megoldás, a közösségi antennák és kábeles elosztó hálózatok sem keltettek feltűnést. Még azzal sem, hogy szolid üzleti megfontolások alapján néhány közeli, de levegőn át már nem nagyon vehető programot is elkezdtek továbbítani.

A hetvenes évek közepe táján aztán a nagyobb hálózatokban megjelentek az első speciális, csak kábelen közvetített programok, s ezek már valóban érdekelni kezdték a nézőket. A választék bővülésén túl azért is, mert e műsorokat nem szakítják meg hirdetések. Reklámmentes programokért pedig az előfizetési díjat nem ismerő amerikai néző fizetni is hajlandó. S lendületet kapott a bővülő spirál...

A többezernyi háztartást behálózó rendszerekben beszedhető annyi díj, hogy érdemes legyen növelni a kábelek átviteli kapacitását. A választék növelését lehetővé teszik az elszaporodó távközlési műholdak is, amelyekről az Egyesült Államok területén bármely kábelrendszerbe betáplálható bármely műsorfolyam. A több és még több szórakoztató program — mert csaknem kizárólag ilyenekről van szó — mind tovább gyarapítja a bekapcsolt háztartások számát. Ma már minden második amerikai háztartás vezetéken kapja a televíziót. Megszokott, tömeges jelenséggé vált a pay-tv (előfizetéses tévé), a legkorszerűbb rendszerekben pedig pay-per-view alapon (egy-egy adás megnézéséért fizetve) is közvetítenek exkluzív látnivalókat. A havi 15—20 dolláros előfizetési ráfordítás egészen gyakori, de az éhesebb szeműek számlája 40 dollárra is felmegy.

Az USA-ban jelenleg mintegy 6000 kábelhálózat működik, a nagyobbik felük maximum 12 programot továbbít, beleértve a levegőn át vehető műsorfolyamokat is. A széles sávú rendszerek többnyire 24—36 csatornásak, de több helyen működik 60 műsort közvetítő hálózat is. Az igazi nagy sikerprogramok — azaz valóban nyereséges vállalkozások — játékfilmeket, sportközvetítéseket, 24 órán át popzenét stb. kínálnak. A másféle választékból a CNN társaság egész napos hírcsatornája bizonyult leginkább piacképesnek. Mindhárom „országos" tévéhálózat megpróbálkozott a nyolcvanas évek elején egy-egy igényesebb kulturális kínálatot nyújtó kábelcsatornával, természetesen fizetőtévé alapon, de mindhárom érdektelenségbe fulladt. Akárcsak a kezdeti időszakban kötelezővé tett „open channel"-ek (nyitott csatornák), amelyekben a legkülönfélébb helyi egyesületek, csoportok fejthették ki álláspontjukat, mutathatták be produkcióikat — teljesen ingyenesen.

Nyugat-Európában másféle tényezők mozgatják a kábeltévé fejlődését.

A kezdetek itt is összefüggtek a városi vételzavarokkal, antennaerdőkkel, a kínálat mennyiségének egyszerű növelésével. A kormányokat ez nem nagyon érdekelte, s az újító próbálkozásokra pedig eleinte tilalommal reagáltak (mint a hollandiai helyi műsorokra a hetvenes években) vagy halogató döntéseket hoztak.

A nyolcvanas évek elejétől megváltozott a helyzet. Az angol kormány szembetűnő sietséggel vitt parlament elé az ország felének (a lakosság túlnyomó részének) bekábelezését jelentő elképzeléseket. Az NSZK-ban is szellőztettek hasonló ötleteket, s eközben Dortmundban, Ludwigshafenben és Münchenben 1983—84 folyamán megkezdődött egy-egy nagy átviteli kapacitású kísérleti kábelhálózat működése. (Még a hetvenes évekre nyúlik vissza ezek jóváhagyása, s akkor azzal a jelszóval fogadták el őket, hogy tisztázandó, van-e szüksége a lakosságnak széles sávú kábeltévére. Ma már a kísérletek célja nak a lakossági programigények — és fizetési hajlandóság — felderítését tartják.) S ezen felül legalább öt országban folytatnak kísérleteket kétirányú kommunikációra alkalmas hálózatokkal.

A változások oka *nem* a lakosság igényeinek megnövekedésében keresendő. Nyugat-Európában sehol sem tapasztalható sem az országos tévéműsorokkal való széles körű elégedetlenség, sem a programválaszték bővítését nem követelik, s általában nincsenek adásokat megszakító, néződühítő reklámok sem. Az elektronikai és távközlési ipar lát hosszabb távon nagy üzletet a kábeltelevízióban. (Egyes számítások szerint 1990-től kezdve évi 3—5 milliárd dolláros piaccá növekedhet a kábeltévé Nyugat-Európában.) Rövidebb távon pedig számos érdekcsoport szeretne hozzájutni a televíziós hirdetések bevételeinek bőségszarujához, s ez — a hagyományos műsorsugárzás frekvenciáinak korlátozottsága miatt — csak a műsorszóró műholdak és a kábelrendszerek révén érhető el.

A műsorholdak korszakának küszöbén a nyugat-európai kormányok előtt kirajzolódik a programok tömkelegével elárasztott, áttekinthetetlen és ellenőrizhetetlen tömegkommunikációs színtér távlata. A kábelrendszerek kiépítése bizonyos lehetőségeket ígér, hogy kézben tarthatják a helyzetet. (Angliában olyan törvényt hoztak, hogy kábelrendszert kizárólag társaságok működtethetnek, s politikai vagy vallási csoportoknak még résztulajdonuk sem lehet kábeltársaságban. A működési engedélyeket kiadó Cable Authority vezetőit *a belügyminisztérium* „kéri fel", s a hatósági jogkörű szerv évente küld jelentést a minisztériumnak.)

A kábelhálózatok eddigi tapasztalatai szerint a kínálat növelésével *meg lehet teremteni* az újabb és újabb nézői keresletet. (A távközlési műholdról kábelhálózatokba táplált Sky Channel, Musicbox, TV 5, 3 SAT programoknak már ma is többmilliós nézőtáboruk van.) A szórakoztatásért beszedett díjakból pedig — a kormányok reménye és számításai szerint — finanszírozni lehet majd azoknak a száloptikás kábelhálózatoknak országos kiépítését is (az adóztatás révén), amelyek az ún. *információs társadalom* gazdasági életének fő ütőerei közé tartozhatnak.

Nyugat-Európában határozottan állítják, hogy a kábeltelevízió nem lesz helyi, közösségi kommunikációs médium. A közügyekben való széles körű közvetlen részvétel, az azonnali véleménynyilvánítás lehetőségét ígérő kétirányú (interaktív) rendszerek utópikus képe pedig mindinkább a jövő évezredbe tolódik ki.

Egy
jó ötlet
az
„ÖTLET"-BEN!

A korszerű híradástechnikától az ajándéktárgyig...

A HASZNÁLTCIKK KISSZÖVETKEZET BOLTJAIBAN MINDENT MEGTALÁL

Híradástechnikai cikkek,
háztartási gépek,
Hi-Fi- és sztereó készülékek,
videoberendezések, kazetták,
személyi számítógépek,
bazáráruk,
sportszerek, sportfelszerelések,
hangszerek és tartozékok

VÉTELE és ELADÁSA

Műszaki üzletek:

I., Hattyú u. 16.	Tel.: 159-181
III., Korvin Ottó u. 34.	888-010
IV., Árpád út 52.	893-046
VII., Garay tér 19.	423-349
VII., Majakovszkij u. 9.	427-014
VII., Thököly út 25.	423-557
VIII., József krt. 9.	144-421
IX., Üllői út 53/a.	139-524
X., Állomás u. 11.	348-666
XI., Fehérvári út 36.	253-629

Hi-Fi-, video-, komputerszaküzlet:
VII., Lenin krt. 37. 423-538

Sport-műszaki bolt:
VII., Majakovszkij u. 41. 212-971

Hangszerszaküzlet:
VII., Majakovszkij u. 11. 427-014

Műszaki, mezőgazdasági kisgép szaküzlet:
VIII., Kun u. 11. 340-664

Sport-, bazárbolt:
III., Lajos u. 49/b. 888-102

KÉSZPÉNZÉRT
VÁSÁROLUNK,
OTP-RE IS
ÁRUSÍTUNK!

ÉPÍTÉSÜGYI TÁJÉKOZTATÁSI KÖZPONT

Önök igénylik — mi teljesítjük!

AZ ÉPÍTÉSÜGYI TÁJÉKOZTATÁSI KÖZPONT
FILM- ÉS VIDEOSTÚDIÓJA VÁLLALJA:

Reklám-, referencia-, propaganda-, oktató- és ismeretterjesztő filmek és videofilmek gyártását.
Meglévő filmek idegen nyelvű verzióinak készítését, 16 mm-es és 35 mm-es mozgófilmek videokazettára való átírását, eredeti vagy idegen nyelvű hangosítását.
Videofilmek más rendszerű (VHS, Sony U-matic, Betamax) átmásolását, utólagos hangosítását.
Közel 600 építőipari témájú film kölcsönzését, vetítés szolgáltatás biztosítását a stúdió kamaravetítőjében, ill. a kért helyen.
Filmkatalógusunk díjmentes megküldését.

Kérjük, keressenek meg bennünket levélben, telefonon vagy személyesen, mindig készséggel állunk rendelkezésükre!

CÍMÜNK:

ÉPÍTÉSÜGYI TÁJÉKOZTATÁSI KÖZPONT FILM- ÉS VIDEOSTÚDIÓ

BUDAPEST XIII.,
RADNÓTI MIKLÓS U. 5—7. 1137
TELEFON: 290-861, 496-976

ÉTK

Ha egy üzlet megindul(na)...

Ne meditáljunk most azon, vajon szükségszerű volt, hogy jogalkotóinkat olyan váratlanul érte a hazai videózás tömeges elterjedése, mint amennyire ez a joghézagokból kitűnik. Addig is, amíg a régóta készülőfélben lévő — és tartunk tőle, magazinunk megjelenésekor még aktuális — rendeletek napvilágot látnak, vegyük sorra, milyen lehetőségei vannak azoknak, akik nemcsak szórakoztatóeszközként, hanem pénzkereseti forrásként is szeretnék felhasználni a videotechnikát.

Kezdjük a sort a legegyszerűbb esettel: mihez nem szükséges a Művelődési Minisztérium Filmfőigazgatóságának jóváhagyása. Például a videofelvételekkel is elősegített párkereső szolgáltatáshoz, hiszen ez a tevékenység gyakorlatilag alig lépi túl a „házi videózás" köreit. Ennek műveléséhez a tanács engedélyének megszerzésén túl csak a személyiséghez fűződő jogokat kell ismerni és az ügyfelekkel is ismertetni...

Az engedélyért jelentkezők gyakoriságát tekintve azok a fényképész kisiparosok állnak a második helyen, akik a lakossági szolgáltatást a videóra is szeretnék kiterjeszteni. Az „esküvői videózáshoz" a megfelelő szakképesítés, illetve amatőrfilmes, vagy videotanfolyam elvégzéséről szóló igazolás kell. Természetesen megfelelő VHS (vagy Beta) rendszerű rögzítőberendezésre is szükség van. A Filmfőigazgatóság az engedéllyel együtt pontosan behatárolja azt a tevékenységi kört, amelyben az alkotó kifejtheti munkásságát. Ugyanezeket a feltételeket kell teljesíteniük azoknak, akik közületi megrendelésre, széles nyilvánosság elé nem kerülő felvételeket kívánnak készíteni sporteseményekről, alkalmi rendezvényekről.

A következő kategóriába tartozó videózók vállalati belső használatra szánt oktatófilmeket, technológiai gyártási fázisokat bemutató képsorokat, előadóművészeknek referenciakazettákat is készíthetnek. Persze csak akkor, ha birtokukban van egy félprofesszionális felvevőberendezés, vagy igazolni tudják, hogy szükség esetén bérelhetnek ilyet egy jól felszerelt stúdióból. A Filmfőigazgatósághoz ilyen jellegű munka engedélyezéséért kisiparosoknak, amatőr filmeseknek folyamodni hiábavaló; gmk-k, kisszövetkezetek, pjt-k azonban megszerezhetik. Ha van a társulásban legalább egy ember, aki elvégezte a Színház- és Filmművészeti Főiskola rendezői vagy operatőri szakát... Produkciójukat megveheti vetítésre például a televízió, de sokszorosítva üzleti forgalomba nem kerülhetnek, bármilyen jól sikerültek is.

Ahhoz, hogy egy videokazetta a terjesztői hálózatba juthasson, az engedélyeztetőknek professzionális színvonalú berendezésekre — gyakorlatilag komplett stúdióra — van szükségük. Érthető, hogy ebben a kategóriában kérnek és kapnak a legkevesebben engedélyt, hiszen a gyártási engedélyen kívül kiadói jogra is szükség van ahhoz, hogy a felvételeket a kívánt számban sokszorosíthassák.

A jog útvesztője tulajdonképpen a terjesztés során kezdődik, s ennek egy oka van: a szerzői jog. (Erről bővebbet lapunk más hasábjain olvashatnak.)

Viszonylag szűk kör tartozik a terjesztés engedélyezéséből a Filmfőigazgatóságra. Már ami a lehetőségeket illeti, hiszen a „kalózvideózásban" felzárkóztunk a világ élvonalához, némely diszkós videoprogramjától az Interpol sokat próbált szakembereinek is elállna a lélegzetük.

Természetesen legális lehetőség is van arra, hogy egy vendéglátó hely videokazettákkal is növelje vonzerejét. Engedélyezésének feltétele, hogy legyen vetítésre alkalmas berendezés és a kérelmező kizárólag olyan kazettákból álló műsortervet nyújtson be a Filmfőigazgatósághoz, melyek a nyilvános vetítést engedélyező okirattal is rendelkeznek. (A Videotéka, a Tele-Video, a Magyar Filmintézet és a Könyvért kölcsönöz, illetve árusít ilyen kazettákat, de nem vetíthető nyilvános helyen minden filmjük!)

Elvben nincs akadálya, ha valaki „házilagos" kivitelezésben jó minőségű, széles körű terjesztésre alkalmas oktatóprogramot készít, engedélyt szerezzen arra, hogy a másolatokat — például a Könyvért üzletei — árusítsák is. A gyakorlatban még nem fordult elő, hogy ilyen engedélyért folyamodott volna bárki; valószínűleg a gyártási háttér hiánya miatt. Ez a lehetőség természetesen nem tévesztendő össze azzal, ha valaki külföldről hoz vagy kap egy nyelvoktató kazettasorozatot, s azt szeretné sokszorosítás útján értékesíteni (szerzői jog!). Annak persze nincs akadálya, hogy ha mondjuk egy nyelvoktató gmk-ben dolgozik, a tanítványait video segítségével készítse fel. A vetítésre szánt program engedélyeztetése után használhatja az „import" vagy hazai felvételeket. Éppígy nem lehetséges a már említett okmánnyal rendelkező — üzleti forgalomban kapható — kazetták kábeltévén vagy zárt láncú (szálloda, iskola) tévén való vetítése. Más kérdés, hogy ugyanaz a vendéglős, aki nyugodtan elszórakoztatja közönségét egy zenés programmal, nem vetítheti a saját tévéjén rögzített felvételt, bármilyen jó minőségű és színvonalas legyen is a műsor. Az üresen vásárolt kazetta árának 8 százaléka ugyanis az a szerzői jogdíjátalány, mely kizárólag a „házi" felhasználásra jogosít, a közönség elé kerülő filmek tarifája már más...

S végül röviden a sokszorosításról, melynek gyakorlására magánvállalkozóként még senki nem kért ugyan engedélyt, de valószínűleg nem is kapna. Részint, mert ehhez nagyon drága másolóberendezés kell, részint mert a tevékenységi kör legfeljebb a családi események felvételeinek sokszorosításáig terjedne, amiből az üres kazettára valót sem kereshetné meg...

Aki a fentiek ellenére is rászánja magát, hogy tőkét kovácsoljon a videotechnika felhasználásából, jó, ha tudja: a Filmfőigazgatóságon kívül minden videóval kapcsolatos engedélyért a fővárosi, illetve a megyei tanácsok művelődési osztályához kell folyamodnia, mivel a helyi tanácsok jogkörét jelenleg meghaladja az, hogy döntsenek a jóváhagyásról vagy elutasításról.

SZ. É.

§ kontra §

A házi és közösségi videózás ellenőrzésének hivatalosan egyik fő célja, hogy a művelődést és a jó ízlést éppenséggel nem szolgáló termékeket sikerüljön az ország határain kívül rekeszteni. (Többnyire nem sikerül.) A másik lényeges s a művelődéspolitikai elveknél sokkal kézzelfoghatóbb ok a szerzői jog kötelme, melyet, úgy tűnik, egyre többen sértenek meg akaratlan.

Csekély vigasz, hogy a videózásban jóval előttünk járó országokban sem sikerült még megtalálni azt az üdvözítő módszert, mely gátat vethetne a kalózvideózásból adódó jogtiprásnak és a tetemes anyagi károknak. Anélkül, hogy olvasóinkat hosszadalmas jogi útvesztőbe vezetnénk, tudni kell, hogy a művészi alkotások szerzőit — műfajtól függően — nagy-, illetve kisjogos védelem illeti meg. Az előbbi többnyire könyvek, filmek alkotóinak jár, s nemcsak a nevéhez méltó nagyobb summa egy összegű kifizetését garantálja. A nagyjogos védelmet élvező mű szerzőjének jóváhagyása nélkül alkotását semmilyen célra nem lehet felhasználni előzetes beleegyezése (és újabb nagy jogdíj kifizetése) nélkül. A film nyelvére „lefordítva" például ez annyit jelent, hogy a mű videósításához alkotójának beleegyezése nélkül — legálisan — még akkor sem szabad hozzáfogni, ha a több százezer példányos kazettakiadás csak növelné a filmgyár bevételeit, s öregbítené a szellemi szülők jó hírét. A jelenleg érvényben lévő jogszabályok szerint ugyanis egy kazetta elkészítésének jogdíja szinte ugyanannyi, mintha az eredeti filmet vennék meg, s ez az összeg nem csekély pénz: sikeresebb játékfilmek esetén meghaladja a 2000 dollárt.

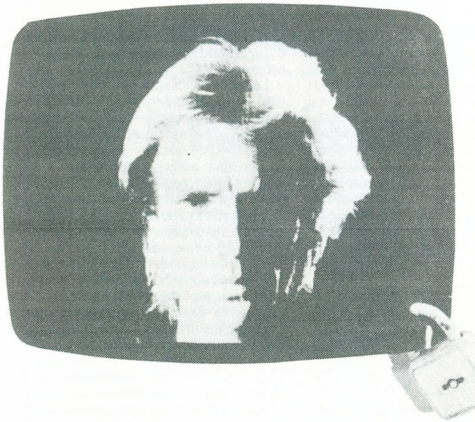
Ez a tény egyúttal magyarázatot ad arra is, miért történhet meg, hogy a sarki moziban játszott sikerfilm videováltozatának bemutatásához nem járulhat hozzá — hazánkban — a Filmfőigazgatóság. Szinte valószínűtlen ugyanis, hogy bármelyik intézmény vagy magánvállalkozó képes lenne — legálisan — kifizetni ennyi pénzt, mondjuk E.T. bájaiért...



A helyzet persze sokkal egyszerűbb lenne, ha a videokazetták előállítása és terjesztése után csak a kisjogos tarifát lehetne felszámolni. Ebbe a kategóriába tartoznak például a hangfelvételek is, s az ma már senkinek nem jut eszébe, hogy egy magnó- vagy lemezfelvétel átjátszása miatt jogsérelemről beszéljen. A szerzői jognak ez a formája ugyanis annyit jelent, hogy a mű szerzője nem rendelkezik teljhatalommal alkotása sorsa felett. Zenéjét lejátszhatja bármelyik rádióállomás vagy lemezlovas, s a szerző ezért utólag jogdíjátalányt kap a szerzői jogvédő hivatalban megállapitott nomenklatúra szerint.

Valószínűleg nem hazánk volt az egyetlen, mely a Berni Uniós Egyezmény tagországai számára javasolta a videoprogramok kisjogossá történő átminősítését. (A szerzői jog nemzetközileg érvényes alapszabályai az egyezmény alapján születtek.) Sajnos úgy tűnik — bár a változtatás logikus lenne és számtalan jogvita feleslegessé válna —, amig a nagy filmgyárak és producerek érdekei épp a módositás ellen szólnak, nem várható lényeges változás. Sem a szerzői jogdíj összegében, sem a kalózvideózás mértékében . . .

SZ. É.



Feketepiac feketén-fehéren

A bennfentesek szerint a hazai videoalvilágban nem egyetlen maffiafőnök létezik, hanem sok kisebb videokirály. Mind több kisebb-nagyobb üzletelő csoport alakul ki, amelyek különkülön sütögetik pecsenyéjüket, hogy jóllakassák a felvételek után éhező képmagnósok mindinkább terebélyesedő táborát. A lakásaikban videókkal felfegyverkezett profi másolók számára a kazettákat többnyire a nyugaton élő rokon, ismerős küldi haza, általában azokkal az utazókkal, akik hivatalos útjaik jóvoltából gyakorta lépik át az országhatárt: külkeresekkel, zenészekkel, kamionosokkal és sportolókkal. Az alkalmi turisták is gyakran fektetik pénzük egy részét gyári, műsoros kazettákba vagy a feketén vett, nyugati televíziók egyes adásait rögzítő szalagokba.



A műsoros kazettákkal üzletelők már ki is alakították szilárd áraikat: egy film másolási díja 250—300 forint. Egy háromórás szalagra általában két filmet vesznek fel, így a kazetta árával együtt tehát 1200—1500 forintba kerül két mozifilm. Aki cserébe üres vagy ugyanott vásárolt műsoros kazettát ad a zugkereskedőnek, annak csak a másolási díjat kell kifizetnie. Az igényesebb profi másolók, akik szeretnék, hogy vevőik máskor is felkeressék őket, csak jó minőségű anyakazettáról vesznek át felvételeket. Vannak, akik másolásból szerzett tőkéjükből már az átjátszáshoz hasznos minőségfeljavító készüléket is beszereztek, ezért számukra az sem lehet akadály, ha egy filmritkaságot netán gyengébb színvonalú szalagról kell sokszorosítaniuk. Akadnak, akik képlemezről gyártanak elsőrangú minőségű új kópiákat.

A feketepiacnak is megvan a maga sikerlistája, az akciófilmektől a pornóig. Kapósak Bruce Lee karatetörténetei, a Rocky II. és a Rocky III., népszerű a Rambo I.—IV. szintén Sylvester Stallone-nal a főszerepben, s sikeresek a James Bond-történetek is. Kedvelt alkotás a némi pornóval fűszerezett történelmi film, a Caligula. A szex- és pornófilmek iránti igényeket elsősorban a könynyebben beszerezhető nyugateurópai, német nyelvű készítmények hivatották kielégíteni.

De akinek szerencséje van, annak még képmagnót sem kell vennie, hogy ilyen filmeket nézhessen: úgy hírlik, az egyik lakótelepen egy figyelmes videotulajdonos fortélyos módon a közösségi antennára tudja kötni berendezését, és hétfő éjjelenként, tizenegy óra tájtól néhány órás pornóvetítéssel kedveskedik a környéken élő lakótársainak . . .

FALUS TAMÁS



Téka-téma

Több mint hatszázra nőtt a választható filmek száma a Mokép budapesti, Majakovszkij utcai Videotékájában, s a másolatok száma is hatezerre emelkedett. Az idelátogatók végre ismét katalógusból válogathatnak, sőt az új filmekről már meg is jelent az első pótfüzet, a második pedig készül. Az új katalógusból rövid idő alatt tízezer, a pótfüzetből ötezer kelt el, de a téka vezetője ígéri, a nyomdai utánrendelésekkel a betérő érdeklődőknek folyamatosan tudnak adni az ingyenes filmjegyzékekből.

Nemrégiben sikerült megvenni a *Norman Wisdom*-filmek közül jó néhány videojogát, így lehet kölcsönözni a régi nagy mozisikert, a *Ne hagyd magad, Pitkin*t is. Báthory Erzsébetről szól a *Drakula grófnő* című angol film, indiántörténetet dolgoz fel az ugyancsak angol *Sasszárny,* és izgalmakat ígér a szintén angol *Csapda.* Két Shakespeare-dráma filmváltozata is színesíti az újabb választékot: az *V. Henrik* és a *Hamlet, Laurence Olivier*-vel a főszerepben. Jean Gabin a főszereplője a *Nyomorultak* című regényből készült francia filmnek. Az olasz filmek közül ezután már *A rendőrség megköszöni* címűt is lehet kazettán kikölcsönözni. A választékbővítést szolgálja néhány karatefilm, melyek a karatekirály *Bruce Lee* történeteit dolgozzák fel, természetesen sok csihipuhival.

Az újabb filmek egy részét a Pannónia Filmstúdióban látják el felirattal, más, régebben már játszott filmeknél a kész szinkronhangot illesztik a kazettán pergő képhez. A filmek mindegyikét vagy felirattal, vagy szinkronizálva adják kölcsön.

1985-ben Budapesten ötvenezer kölcsönnapra béreltek kazettát a videobarátok. A vidéki tékákban ezerkétszáz darab kazettát kölcsönözhettek a látogatók. A Mokép központi, budapesti videotékájában a kimutatások szerint a tavalyi összforgalom 40 százalékából a megyei moziüzemi vállalatok részesedtek, vagyis a vidéki videotékák üzemeltetői, amelyek a fővárosi tékából egy esztendőre bérlik a kazettákat. A további kölcsönzők 31 százaléka egyéni képmagnótulajdonos volt, 23 százaléka közület, 6 százalékban diszkósok bérelték műsorokat.

Legutóbbi írásunkban megjegyeztük, meglehetősen sok a kazettánkénti ezerforintos letéti díj. A Mokép és a téka vezetői már gondolkoznak a letétidíj-rendszer megváltoztatásán, s mire e sorok megjelennek, talán már némileg javult is a helyzet. Az elképzelések szerint az állandó kölcsönzőnek nem kellene minden egyes kazettáért ezer forintot az üzletben hagynia, hanem csupán egyszeri letéti díjként fizetne be egy ezrest. Erről egy kis igazolványt kapna, s ezért egyszerre meghatározott darabszámú (például három vagy öt) kazettát bérelhetne és tarthatna magánál, a korábbi feltételek szerint. (Meg kell azonban jegyeznünk, hogy a letéti díj a világon mindenütt ismeretlen, képtelen találmány, amely bármilyen formában gátja a videózás terjedésének. Ha porszívót és televíziót kölcsönözhetünk letét nélkül, személyi igazolvánnyal, vajon miért nem oldható meg ez a videokazettáknál? . . .)

F. T.

TOP 20

A MOKÉP VIDEOTÉKA 1985-ÖS SIKERLISTÁJA A KÖLCSÖNNAPOK SZÁMA ALAPJÁN

1. **A tenger zamata** (olasz, játékfilm)
2. **Eddie Grant** (angol, videoklipek)
3. **Konvoj** (amerikai, játékfilm)
4. **Az istenek a fejükre estek** (botswanai, játékfilm)
5. **Human League** (angol, videoklipek)
6. **Átverés** (amerikai, játékfilm)
7. **Szaffi** (magyar, rajzfilm)
8. **Imagination** (angol, videoklipek)
9. **Ádáz hajsza** (japán, játékfilm)
10. **Videostars** (angol, videoklipek vegyes előadókkal)
11. **Videotheque** (angol, videoklipek, vegyes előadókkal)
12. **Keleti kényelem** (amerikai, játékfilm)
13. **David Grant** (angol, videoklipek)
14. **Egymillió évvel időszámítás előtt** (amerikai, játékfilm)
15. **No, megállj csak** (szovjet, mesefilm)
16. **A legyőzhetetlen Wutang** (kínai, játékfilm)
17. **Segítség, felszarvaztak** (olasz, játékfilm)
18. **Atlantic City** (amerikai, játékfilm)
19. **Murphy háborúja** (amerikai, játékfilm)
20. **Vuk** (magyar, rajzfilm)

A Hitvesi csóktól — a Halálos tavaszig

Úgy tűnik, a hazai szabálydzsungelben nincs könnyű dolga egy vállalatnak sem, ha szolgáltatásainak határait szeretné kiterjeszteni a videózásra is. A FŐFOTÓ gazdasági vezetői és szakemberei csaknem egyéves előkészület után vágtak bele új vállalkozásukba: a lakossági és közületi megrendelők számára forgatott videofelvételek készítésébe és a kazettakölcsönzésbe, illetve -árusításba. Ezúttal tekintsünk el valamenynyi nehézség részletes ismertetésétől, s nézzük a tényeket; mit kínál megrendelőinek a FŐFOTÓ?

A legsikeresebbnek a lakosság által is megrendelhető családi események kazettára rögzítése bizonyult, főleg a hitvesi csók „mozgófilmesített" változata jött divatba. Az eseményt Panasonic NV 180-as recorderrel és A—2-es kamerával rögzítő FŐFOTÓ videostáb tagjai az igényektől függően akár kis filmetűdökké is komponálják az ifjú pár életének nagy eseményét: az alapvető szakmai fogásokat a Színház- és Filmművészeti Főiskola tanárainak segítségével sajátították el.

Valószínűleg a szolgáltatási forma újdonsága teszi, hogy jelenleg a közületi megrendelők kívánságai sem terjednek túl az átlagos „protokoll" igényeken, holott a „nagy" üzletet az hozná, ha több példányban sokszorosított oktatófilmeket, referenciakazettákat is készíthetnének. A professzionális berendezésekkel készülő felvételek elkészítése 3 órán belüli időtartammal 11 600 forintba kerül.

A FŐFOTÓ egyéves múltra visszatekintő videoszolgáltatásai azoknak is kínálnak néznivalót, akik nem saját magukat szeretnék viszontlátni kazettáról. Egységesen 80 forintért kölcsönözhetők a Pannónia Filmstúdió által készített rajzfilmek, 130 forintért (letéti díj nélkül) az angol, orosz, német, spanyol nyelv oktatókazettái és a játékfilmek. Az iskolák számára kínálják az egy-egy tantárgy képi illusztrálására alkalmas programokat.

Aki nem szívesen kölcsönöz, meg is vásárolhatja az említett kazettákat: 2000—2750 forint közötti áron akár művelődhetünk, vagy éppen párás szemmel gondolhatunk a hazai filmtörténet régi szép idõire. A Magyar Filmintézettel közösen összeválogatott nosztalgiasorozat 15 filmje igazi csemegét kínál e stílus kedvelőinek. Csak néhány cím a listáról: Halálos tavasz, Egy csók és más semmi, Valamit visz a víz, A szerelem nem szégyen, Katyi . . .

Idei kilátások

Tavaly valamelyest nőtt a képmagnókínálat az állami üzletekben, bár túlzás lenne megélénkülő piacról és választékról beszélni. A néhány típus közül nem könnyű kiválasztani a legmegfelelőbbet, különösen akkor, ha sietni is kell, nehogy elfogyjon az orrunk elől a mindössze néhány száz darabból álló készlet. Habár ezt sokszor nem is bánta a vásárló, mert hatvan-hetvenezer forintért már igényei is lehetnek.

Döntő változás ebben az évben sem várható, ahogy azt a videobarátok az üzleteket járva az elmúlt hónapokban is tapasztalhatták. Míg 1985-ben a Ravill pár száz darab Akai—Videoton, Magnasonic és Siemens gépet tudott kínálni, addig idén még egyet sem. Sok más kereskedelmi vállalat is hasonló helyzetben van, mert képmagnót csak kompenzációs üzletekkel hozhat be az országba. Márpedig nehéz olyan exportcikket találni a hazai piacon, amelyet készpénzért ugyan nem vesznek meg a nyugati országokban, de videóért cserébe már megköttethetik a szerződés.

A Centrum Corvin Áruházban az év első hónapjaiban Magnasonicot és Fishert kínáltak. A múlt évben sikert aratott a Centrum áruházakban a Panasonic NV 730-as képmagnója. A kétsebességes gépből hamar elfogyott az ezer darab, 64 500 forintos áron. A Centrum háromezer ugyanilyen típusú videót kíván az idén vásárolni, pénzügyi lehetőségeinek függvényében. Ha a japán szállítmány idejében megérkezik, a készülékek áprilisban már kaphatók is lesznek, monopolcikként, kizárólag a Centrum vállalat áruházaiban.

Az év első hónapjaiban a Skála nagykereskedelmi raktárában három típus várt arra, hogy kiskereskedelmi forgalomba kerüljön. Igaz, mindegyikből néhány száz darab. A Grundig VO 200 74 ezer, a Sharp VC 477-es 69 ezer, a Siemens FM 363 59 ezer forintért. A Skála Metróban is kapható (volt) a Grundig, valamint a Sharp, ebből nagyobb mennyiség áll a Metró rendelkezésére, és az Akai—Videoton mellett még árulták a Fisher P—720-at is, 69 ezer forintért. Ehhez a vásárló ajándékba kapott egy Benkóműsoros és két üres videokazettát. A Skála Metró vezetői az év elején még semmi konkrétummal nem tudták megörvendeztetni a videobarátokat: szerződésük, engedélyezett importjuk nem volt. Terveik azonban igen! Szeretnék, ha nagyobb tételben, elsőként dobhatnának a hazai piacra olyan jó minőségű japán képmagnót, amelynek ára kevesebb lesz 50 ezer forintnál. A csereüzletre, az importengedélyre egyelőre még várni kell, de ha a terv sikerül, végre élénkülés és remélhetően az árak csökkenése várható a videofronton.

Az Orion idén is folytatja a kooperációját a japán Panasonickal és gyártja az NV 430 EE típusú készüléket. Tavaly ezer darabot adott át a kereskedelemnek, 54 900 forintért találtak gazdára gépeik. Az 1986-os terveket, elképzeléseket üzleti titoknak tekintik a gyár vezetői, csak annyit árultak el, hogy nyolc nagykereskedelmi vállalattal van szerződésük, s hogy Orion—Panasonic 1986-ban is lesz a boltokban. De hogy folyamatosan-e, és hány darab, az egyelőre rejtély.

Kirakatnézőben

Alábbi táblázatunkban a leggyakrabban forgalmazott készülékek és kameráik eladási árát vettük sorra néhány adásvétellel foglalkozó üzlet kínálata alapján.

Típus	BÁV József krt. 17.	OFOTÉRT Asbóth u. 7.	FOTO-ELEKTRONIK Sugár ü. közp.	Használtcikk Szöv. Majakovszkij u. 9.	Vámérték
Panasonic NV—850	110 000	—	85 000	Minden ár alapja a vámérték; erre számítanak fel 10 százalékot, s ez adja a fogyasztói árat. (Valószínűleg ezért ez a legolcsóbb üzlet a vásárlók számára.)	100 000
JVC—HRD—725	145 000	139 900	120 000		100 000
Panasonic 460	70 000	—	75 000		
JVC—HRD—120	62 000	60 000	67 000		42 000
Fisher FV—HB720	69 000	—	65—66 000		51 000
Saba VR—6038 (JVC—HRD—725 pontos megfelelője)	—	139 900	140 000		100 000
Saba PVR—6083+					98 000
Saba VTU 883 tuner	—	140 200	—		csak a rekorder
Kamerák					
Saba CVC 76		129 900			92 000
Panasonic NV—A2	150 000	145 000	90 000		
JVC GX—N7	118 000	—	110 000		72 000
JVC—GXN—N70	168 000	145 000	—		92 000
Panasonic G—1	280 000	197 000	—		
JVC GX—88	65 000	—	—		
Saba CVC 79 azonos a JVC GXN—70-essel	—	145 000	—		92 000

Video + számítógép: egy új média születése

A videoberendezés és a személyi számítógép összekapcsolása — minthogy napjainkra mindkét berendezés hozzáférhető fogyasztói termékké vált — jó ideje foglalkoztatja a szakembereket és a nagyközönséget egyaránt. Tulajdonképpen nyilvánvalónak tűnik a dolog, hiszen mindkét eszköz tévén megjeleníthető képet állít elő. E kísérletek akkor izgalmasak igazán, ha ebből a párosításból minőségileg új, megjelenésében és tartalmában is az eddigiektől eltérő média születik, további eddig elérhetetlen vagy nehezen megvalósítható lehetőségekhez juttatva a videózást s a számítástechnikát. Az sem elhanyagolható, hogy a születő megoldás megfizethető legyen, hiszen éppen ez növelte meg ugrásszerűen mindkét eszköz terjedését a 80-as években. Bár a video és a számítógép összekapcsolásának legújabb eredményei ma még zömében kísérleti jellegűek, akadnak olyan lehetőségek, amelyek külön berendezések vagy bonyolult programok nélkül is megvalósíthatóak. Nézzünk most egy ilyen egyszerű esetet, ami semmilyen járulékos eszközt nem igényel, csupán némi időt s fantáziát.

A két technika összekötésének egyik legkézenfekvőbb módja abból indul ki, hogy a videomagnót nemcsak antennából, kamerából vagy egy másik videomagnóból érkező jel rögzítésére lehet használni, hanem akár a számítógép által előállított képek felvételére is. Mivel a képmagnó s a személyi számítógép megjelenítésére általában televíziót vagy monitort használunk, és ráadásul ugyanazon a bemeneten kell a jelet is beadni, ezért ezek a jelek ezen a szinten azonosak. A számítógépek antennajele általában az UHF-sávban a 36. csatorna környékén vehető a tévével, s a videotulajdonosok is tudják, hogy a tévé egy programozható csatornáját éppen erre a frekvenciára kellett hangolni. Ha a számítógép által előállított képet videóra szeretnénk venni, az antenna csatlakozóját (rendszerint egy koaxiális kábelcsatlakozót) kihúzzuk a magnó antennabemenetéből és helyére a számítógépekből érkező antennakábelt csatlakoztatjuk. A képmagnó és a televízió közötti összeköttetést a helyén hagyjuk, hiszen látni szeretnénk, amit felveszünk. Ezután a videomagnó egyik csatornájának hangolásával az említett 36. csatorna környékén megkeressük a számítógép jelét, vagyis addig hangolunk, míg a tévén (amely valószínűleg már korábban a videomagnóra volt hangolva) számítógépünk ismerős képét, a Commodore-on például a READY feliratot jó minőségben nem észleljük. Tulajdonképpen már készen is állunk, magnónkat felvételre állítva, felvehetjük a számítógép jeleit. Érdemes megjegyezni, hogy ily módon a videomagnó az éppen futó program hangját is felveszi. Ez a módszer körülbelül olyan minőségű felvételt eredményez, mint amilyet a tévéadásból magnónkkal egyébként készíteni tudunk.

Létezik olyan megoldás, amely minőségileg jobb felvételhez vezet, ha számítógépünket nem nagyfrekvenciás antennajellel és tévével, hanem ún. kompozit videojellel és monitorral használjuk. Ez például a Commodore 64 és 128 számítógépeken szokásos megoldás, mivel ezeken a gépeken van erre alkalmas kivezetés. A közismert gépek közül a Sinclair gépeken nincs; ellenben a most megjelenő Videoton TV Computeren van ilyen csatlakozás. A videojelet a C64 esetében a számítógépet a monitorral összekötő két RCA típusú dugóban végződő kábel egyik kivezetésén, a hangjelet a másik dugaszán találjuk. (Figyelem! A három RCA-dugóban végződő kábelek alkalmatlanok erre, azokon ugyanis a világosság- és színjelek külön vannak választva, ezért más a számítógépoldali bekötésük.) A számítógép felől érkező videojelet a magnó VIDEO-IN feliratú dugaljába csatlakoztatjuk (ha a hangot is fel akarjuk venni, akkor a másikat az AUDIO-IN feliratúba), a videomagnó VIDEO-OUT jelét pedig arra a monitorra vezetjük, amelyiken a számítógép jeleit eddig is megjelenítettük: így itt is láthatjuk, mit veszünk fel. Ehhez egy mindkét végén RCA-dugóval felszerelt kábelre van szükség, amit néhány forintos alkatrészekből, kis fáradsággal magunk is elkészíthetünk.

Tételezzük fel, hogy némi kísérletezés árán sikerül videomagnónkkal felvenni számítógéppel készített ábrát vagy szöveget. Arra a kérdésre, hogy ez mire jó, csupán néhány, a saját gyakorlatomban is előforduló hasznosítást említek, a többit a kísérletező kedvűek fantáziájára bízom. Először is hasznos lehet egy több program futásának jellemző képernyőállapotait bemutató videofelvétel minden olyan esetben, ha több szoftvert szeretnénk röviden bemutatni, használatára oktatni. Azt hiszem, a jövő számítógépes porszívóügynökei is szívesebben házalnak a programok jellegzetes, esetleg csak hosszadalmas munkával elérhető állapotait bemutató videóval.

Kiváló referenciafilmeket lehet készíteni programokról, amelyek sokkal rosszabb minőségűek lennének, ha a képernyőt videokamerával fotóznánk. Egy-egy mai bonyolult játékprogramban például gyerek legyen a talpán, aki a sárkány hetedik fejéig is rövid idő alatt eljut, hogy megmutassa a gyönyörűen animált királylányt. Igen hasznos továbbá a videofelvétel a hibakeresésnél. Mindenki, aki már maga is írt programot személyi számítógépen, gyakorlatból ismeri a Murphy-törvényeket. Így azután azt is tudja, hogy a programírás talán legnehezebb, legkiszámíthatatlanabb és legspekulatívabb fázisa a hibakeresés — magyarul poloskairtás. Egy-egy olyan, csak szélsőséges esetben előforduló programhiba, amely természetesen kizárólag akkor fordul elő, amikor nem kellene, a programkészítés időbeni befejezését nagyon bizonytalanná tudja tenni. Amennyiben azonban a játék tesztelését úgy végezzük, hogy több órányi játékot videóra veszünk, a keresett, illetve keresetlen hiba, valamint az azt közvetlenül megelőző pillanatok és körülmények rendelkezésünkre állnak olyan felvételen, amelyet akármikor, akárhányszor megnézhet a program alkotója.

Számítógép és képmagnó ilyen összekapcsolásának azonban nemcsak a számítógépes tábor veheti hasznát, hanem a videofilmezéssel foglalkozó amatőr is. Kiválóan használhatjuk a számítógépet saját készítésű videofilmjeink címképeinek, inzertjeinek előállítására. A különböző grafikai programcsomagok segítségével (Koala Painter, Print Shop, Designer's Pencil stb.) számítógépünkkel ízlésünknek megfelelő címképeket, stáblistákat vagy jeleneteket elválasztó inzerteket készíthetünk. Az említett programokkal különböző grafikák szerkeszthetők, számos betűtípus használatára van mód. Persze csak akkor, ha ügyelünk a videofelvétel készítésekor, hogy ezek számára is hagyjunk helyet.

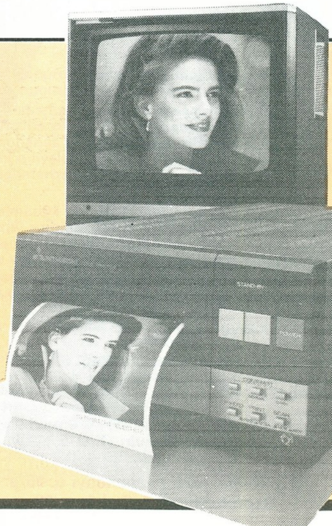


A két gép párosításának lehetőségei közül az itt ismertetett természetesen csak a legegyszerűbb, abszolút beruházásmentes módszer, de éppen ezért mindenki által otthon is elvégezhető. A későbbiekben foglalkozni kívánunk olyan számítógépekkel, illetve kiegészítő berendezésekkel, melyek például a videomagnó és a számítógép jeleinek egyidejű keverését, egymásra montírozását teszik lehetővé, módot nyújtva ezáltal többek között a filmek otthoni feliratozására. Ezek a megoldások lehetőséget kínálnak többek között az oktató- és játékprogramok új generációjának kifejlődésére. Feltétlenül említést érdemelnek azok a már létező eszközök is, amelyek nem a számítógépből nyerhető jelet ültetik a videofelvételre, hanem a videokamera jelét alakítják át a számítógép által feldolgozható formátumúvá, s így ezeket azután a számítógéppel kezelni, javítani, kiszínezni, eltárolni lehet. Bár ma még nem tartozik az olcsó fogyasztói elektronikai termékek közé, ismertetni fogjuk a videotechnika azon új adathordozóit is (video disk, CD ROM), amelyek a számítógépes összeköttetést a jelenleginél hatékonyabban támogatják, és lehetővé teszik a számítógép által vezérelt leolvasást is.

KISS DONÁT

Egyre gyakoribb a memória-áramkörök alkalmazása a videomagnókban, lehetővé téve a tökéletes minőségű állókép előállítását és az igen jó minőségű lassítást. Ezekben a berendezésekben a digitális televíziókhoz hasonlóan, egy-egy kép digitálisan eltárolható a memóriában, s a továbbiakban minőségromlás nélkül előállítható, manipulálható. Számos cég készít olyan személyi számítógépet, amely képes a videomagnó és a tévé képét folyamatosan keverni.

Figyelemre méltó attrakció a JVC és a Sharp által bemutatott 3 dimenziós videofelvételi eljárás. Ennek lényege, hogy a jobb és a bal szemnek szánt képeket külön-külön rögzítik, s a képet egy folyadékkristályos szemüvegen át nézve (mely felváltva nagy sebességgel kitakarja hol az egyik, hol a másik képet) térhatásúnak érzékeljük a felvételt. Ettől ugyan a szemrevaló hősnő, sajna nem pattan le a képernyőről, mégis egy mind jobban terjedő eszközzel, a „video copy processor"-ral bármikor albumba ragasztható képmásolatot készíthetünk róla. Ezek a berendezések akár tévére, akár videóra csatlakoztatva, néhány másodperc alatt papírképet képesek csinálni a képernyőről, ma már akár színesben is.

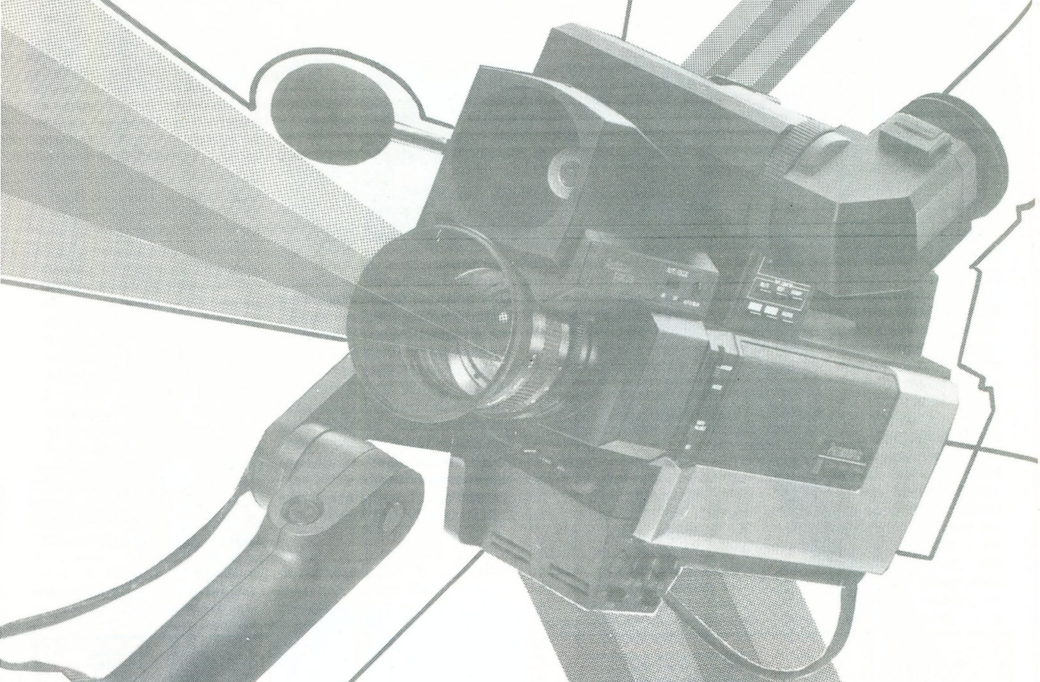


A televízióban bemutatott meccs alatt így otthon, a fotelben készíthetünk fotót az ordító leshelyzetről. Bár az ezen berendezések árát szemlélve úgy tűnik, az NB I-es bíróknak egyelőre nincs mitől tartaniuk.

Asztali és hordozható képmagnók, kamerák, valamint professzionális U-MATIC VIDEOBERENDEZÉSEK nagy választékával várják szaküzleteink.
Kínálatunkból:
PANASONIC, MITSUBISHI, JVC, SHARP, SONY

FOTO-ELEKTRONIK

Központ:
H—1053 Budapest
Kossuth L. u. 17. I. em.
Telefon: 173-022
Telex:
22-6019 foiszh



Budapesten:
I., Fő u. 37/c.
V., Magyar u. 1.
V., Váci utca 23.
VI., Szív u. 38.
VII., Akácfa u. 59.
VIII., József krt. 40.
XI., Móricz Zs. körtér 7.
XIV., Örs vezér tér — Sugár

Vidéken:
Debrecen, Szabó I. altb. tér 6.
Eger, Széchenyi u. 5.
Győr, Bem tér 1.
Kaposvár, Füredi u. 24.
Miskolc, Korvin O. u. 5.
Pécs, Jókai u. 5.
Székesfehérvár, Széchenyi u. 15/a.
Szombathely, Tolbuhin u. 33.

A magazin műszaki szakkifejezéseihez

kis-Lexikon

AFC (Automatic Frequency Control) — automatikus frekvenciaszabályozás. Olyan áramkör, amely gondoskodik egy beállított frekvencia (pl. vevőben egy behangolt állomás) pontosan tartásáról különböző környezeti hatások (pl. hőmérsékletváltozás, feszültségváltozás stb.) esetén is.

BEÉGÉS — képfelvevőcsővel működő videokameráknak az a tulajdonsága, hogy a fényérzékeny réteget érő nagyon erős fény hatására a réteg maradandó változást szenved, és azon a fényes tárgy képe ott marad, ami ezek után sötét foltként minden felvett képben benne lesz. Ez a hiba általában csak a felvevőcső cseréjével orvosolható.

BR (Broadcast) — műsorszórási (professzionális) célra szánt, szigorúbb minőségi előírásoknak megfelelő videoszalagok jelzése.

CAMCORDER (Camera Recorder) — kamerával egybeépített képmagnó. Recam-nak is nevezik, „magyarul" talán kompakt videónak lehetne nevezni.

CCD (Charge Coupled Device) — félvezetős képérzékelő, amely a kamerákban jelenleg használt felvevőcsöveknél lényegesen kisebb és ugyanakkor sokkal kedvezőbb képalakitási tulajdonságokkal rendelkezik.

COLOR KILLER (szinkikapcsoló) — tévévevők és monitorok olyan áramköre, amely a gyenge színjel esetén kikapcsolja azt, hogy a villogó színek ne zavarják a különben fekete-fehérben még elfogadható videoanyag nézését.

CONTROL TRACK (vezérlő sáv, kontrollsáv) — a videoszalagon a szervoáramkörök referenciajeleinek felvételére biztosított sáv.

FÉNYÉRZÉKENYSÉG — az a legkisebb megvilágítási szint, amelynél a videokamera kimenőjelet produkál. Az amatőr kamerák esetében ez a videokép zajos, és a színek általában bizonytalanok és nem természetesek.

FORMÁTUM — képmagnó felvételi rendszer. Tulajdonképpen az elektronikus rendszertechnikai megoldást, a geometriai kialakítást és a kettő folyamaként a videoszalagra kerülő mágneses sávok tulajdonságait és sávelrendezését jelenti.

FRAMESTORE (képtároló) — olyan elektronikus tárolóegység, amely egy tévéképet tárol. A tár kiolvasása nemcsak természetes sorrendben és a beírással azonos időalap szerint történhet, hanem attól eltérő módon is, ami sokféle digitális videotrükk megvalósítását teszi lehetővé.

HDTV (High Definition TV) — Nagy felbontású tévé. A jelenlegi szabványtól eltérő, több sorral dolgozó videorendszer.

HG (High Grade) — jó minőségű (stúdiócélra vagy igényesebb felhasználásra szánt) videoszalagok jelzése.

IDŐALAPHIBA — az a jelenség, hogy az időben lefutó videojel nem egyenletes (pl. a képmagnóról visszajátszott jelek periódusa a mechanika tökéletlenségeiből adódó lengések, rángatózások ütemében változik).

IDŐALAPKORREKTOR (TBC = Time Base Correktor) — olyan eszköz, amely lehetővé teszi a kismértékű időalaphibák eltüntetését azáltal, hogy egy tárolóba gyűjtik a videojelet, majd onnan némi késleltetéssel helyreállított, szabványos időalap szerint olvassák ki.

INLINE KÉPCSÖ — olyan színes képvisszaadó cső, amelyben a három alapszínt gerjesztő elektronágyú egy vonalban (vízszintesen) helyezkedik el, következésképp az összetartozó, egy színes képpontot alkotó piros, kék és zöld elemi színpontok is egymás mellett vannak.

KÁBELTÉVÉ (CATV = Cable TV, Common Access TV) — a közösségi televíziózásnak az a fajtája, ahol helyileg összetartozó lakásokat (pl. lakótelepeket) kábelen látnak el különféle videoprogramokkal, amelyek egy közösségi antennarendszerből, illetve a helyi videostúdióból kerülnek a hálózatra.

KOAXIÁLIS KÁBEL — koncentrikus szerkezetű, adott hullámimpedanciájú, nagyfrekvenciás jelek — pl. videojelek — átvitelére készült vezeték.

KONTRASZT — egy kép legvilágosabb és legsötétebb részletének világosságaránya. Videoképek kontrasztja a mai képcsövek esetében 60—100 körül van.

KONVERGENCIA — színes képvisszaadó csövek és videoprojektorok azon tulajdonsága, hogy a három elektronágyú által gerjesztett pont a képernyőn egy képpontot alkot.

LP (Long Play) — hosszanjátszás. Általában a felezett sebesség jelzése képmagnókon.

MAKRO — Nagyon közeli (néhány cm-es) fókuszolásra alkalmas objektív, ill. ilyen beállítás.

MŰHOLDAS TV (SATV — Satellite TV) — geostacionárius pályán keringő műhold segítségével végzett műsorszórás oly módon, hogy a földi adóállomásról a nyalábolt jelet a műhold vevőjére irányítják és az egy másik frekvencián kisugározza a föld egy meghatározott területe felé, lehetővé téve ezáltal akár több ország részére is az illető műsorok vételét.

NEWICON — korszerű videokamerákban alkalmazott képfelvevőcső.

OPTIMÁLIS MEGVILÁGÍTÁS — az a megvilágítási szint, amelynél a videokamera optimális színes képet ad. Ez általában 500—1500 lux, ami az érzékenység tíz-hússzorosa is lehet.

SLP (Super Long Play) — a leglassúbb sebesség háromsebességű képmagnóknál.

SP (Standard Play) — a normál sebesség jelzése többsebességű lejátszásra alkalmas képmagnóknál.

STANDBY — készenléti állapot, amelyből egyetlen kapcsoló átkapcsolásával azonnal a megfelelő üzemi állapotba kerül a készülék.

SZINKRON — annak kifejezése, hogy két vagy több videojel időalapja megegyezik és időzítései szabványos módon egybeesnek.

TELETEXT — színes, durva bontású video állóképek továbbítására szolgáló rendszer, amely a kisugárzott videojelre ültetve ugyanabban a csatornában viszi át az információt, annak zavarása nélkül.

TUNER — hangolóegység. A videokészülékek nagyfrekvenciás része, amelynek segítségével az antennáról bejövő jelek közül kiválaszthatjuk azt, amelyet venni kívánunk.

VHS-C A VHS rendszerrel kompatíbilis, de a normális VHS kazettánál kisebbel dolgozó videorendszer, amelynek játékideje normál sebességnél fél óra.

ZTV — zártláncú tévé (CCTV, Closed Circuit TV). Kiépített videohálózat, saját videoanyagok továbbítására vagy szakmai videós feladatok megvalósítására (pl. felügyelet, ipari, oktatási alkalmazások stb).

Különféle antennák, antenna-forgató szerkezetek, központi antenna-rendszerhez lakáscsatla-kozók nagy választékban

ANTENNA ELEKTRON SZAKÜZ-LET

Budapest IX.,
Ráday u. 34.
Telefon: 170-873

Az EKA gyár ipari világítási termékei nagy választékban

EKA — ELEKTRON MINTA-BOLT

Budapest VI.,
Rudas László u. 14.
Telefon: 321-914

RAVIL

ELEKTRON

Híradás-technikai alkatrészek és tartozékok:

félvezetők
(memóriák), µP, TTL IC-k,
tranzisztorok stb.)
RC elemek,
forrasztótechnikai cikkek,
trafók,
mikrokapcsolók,
híradástechnikai csatlakozók,
tartozék jellegű alkatrészek,
vezetékek
gazdag választékban

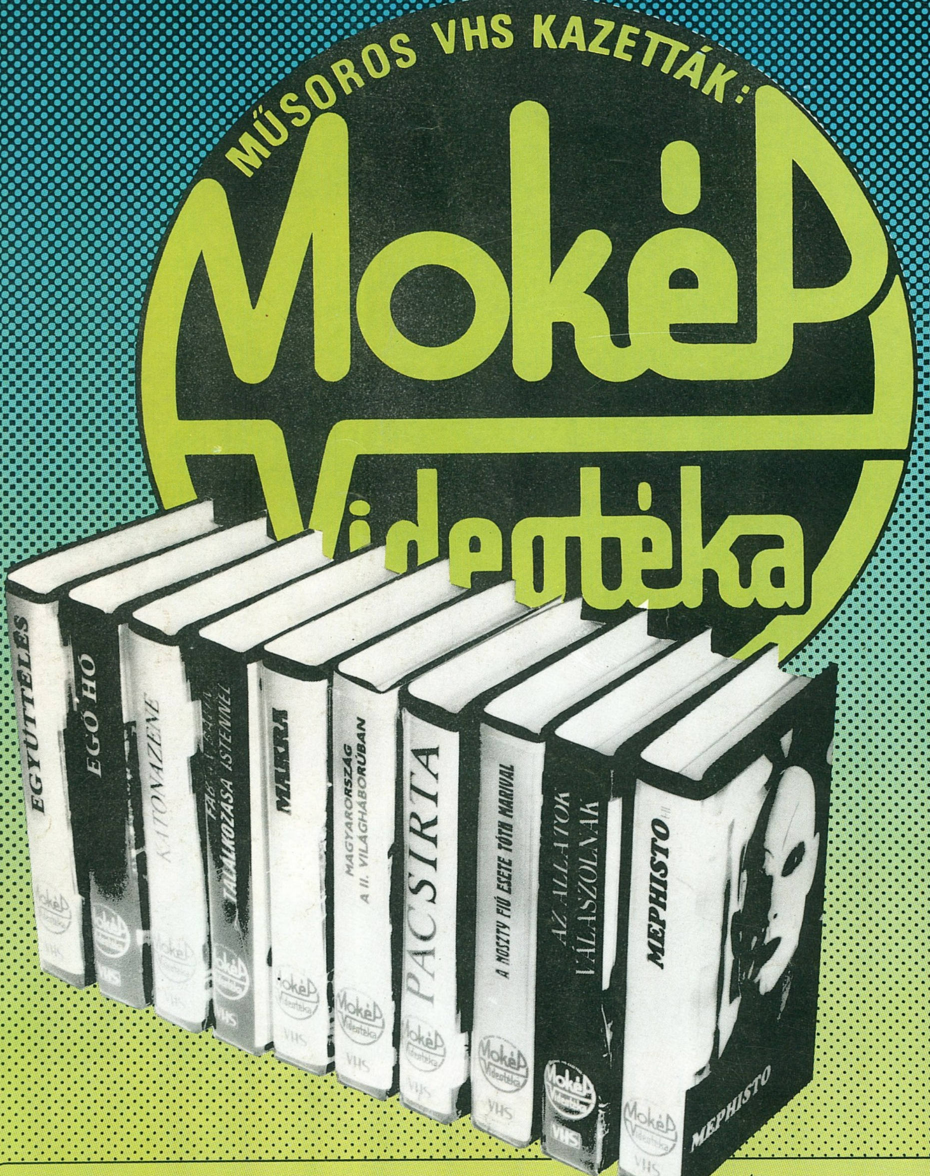
ALKAT-RÉSZ ELEKTRON BÖNGÉSZDE

Budapest IX. ker.
Mihálkovics u. 23.
(Közel a Nagyvárad térhez)
Telefon: 137-611

AZ ELEKTRON SZAKÜZLETEK VÁRJÁK A KEDVES VÁSÁRLÓKAT!


TIMEA SZEMRÁNCKRÉM
eye wrinkle cream
Fiatalos szépség
CAOLA
TIMEA
desodor
TIMEA

KÉPMAGNÓSOK FIGYELMÉBE !



VIDEOTÉKÁK az ország számos pontján a megyei moziüzemi vállalatok kezelésében!

1061. Budapest VI.,
Majakovszkij u. 40.
Tel.: 426-942

KECSKEMÉT PÉCS SALGÓTARJÁN EGER DEBRECEN GYŐR HÓDMEZŐVÁSÁRHELY KAPOSVÁR NYÍREGYHÁZA SZEKSZÁRD VESZPRÉM SZOLNOK TATA MISKOLC BÉKÉSCSABA